

DEPARTEMENT
OMGEVING

VLAIO

Handleiding

Interventiekader m.b.t.
EU Omgevingswetgeving met een
impact op kmo's

Studie uitgevoerd in opdracht van:
Departement Omgeving & VLAIO
Referentie: 22163
Januari 2025

Vision on technology
for a better world

Handleiding

Interventiekader m.b.t.
EU Omgevingswetgeving met een
impact op kmo's

VITO
Boeretang 200
2400 MOL
Belgium
BTW No: BE0244.195.916
vito@vito.be – www.vito.be
IBAN BE34 3751 1173 5490 BBRUBEBB

Contact VITO
Tom Rommens
+32 14 33 58 17 /
tom.rommens@vito.be

Contact SuMa Consulting
Luc Wittebolle
+32 479 80 94 27 /
lucwittebolle@sustainablemarketsconsulting.com

Contact Möbius
Helen Versluys
+32 9 280 74 20 /
Helen.Versluys@mobius.eu

Vision on technology
for a better world

vito.be

AUTEURS

Tom Rommens, VITO
Andrea Van Acker, VITO
Emma Pals, VITO
Luc Wittebolle, SuMa Consulting
Helen Versluys, Möbius
Danielle Dewickere, Möbius

Dit rapport is de weerslag van een onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek op basis van de stand van de kennis van wetenschap en techniek beschikbaar bij VITO op het moment van het onderzoek. Alle intellectuele eigendomsrechten, waaronder het auteursrecht, op dit rapport berusten bij de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek ("VITO"), Boeretang 200, BE-2400 Mol, RPR Turnhout BTW BE 0244.195.916. Dit rapport kan zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van VITO niet geheel of gedeeltelijk worden gereproduceerd of worden gebruikt voor het instellen van claims, voor het voeren van gerechtelijke procedures, voor reclame of antireclame en ten behoeve van werving in meer algemene zin.

INHOUD

Auteurs	I
Inhoud II	
1 Inleiding.....	1
1.1 Doel van impactanalyse	1
1.2 Scope: Vlaamse kmo's	1
1.3 Basisprincipes van het evaluatiekader	2
2 Proces.....	6
2.1 Impactanalyse als onderdeel van de <i>policy-cycle</i>	6
2.2 Verschillende stappen van het interventiekader	7
3 Impact analyse: methodiek	9
3.1 Inleiding	9
3.2 Voorbereiding van de analyse.....	9
3.3 Economische impact.....	11
3.4 Omgevings-impact.....	15
3.5 Sociale impact	19
4 Resultaat	25
4.1 Impact inschatting – individueel	25
4.2 Overzichtsmatrix - portefeuille.....	26
5 Verder bouwen op het resultaat.....	27
5.1 Stakeholder-overleg.....	27
5.2 Beleidsformulering	28
Bijlage 1: Samenvatting Green Deal wetgeving geanalyseerd in deze studie (Shortlist).....	30
Bijlage 2: Samenvatting van IMPACTANALYSES voor de onderzochte Green Deal wetgeving	41
Bijlage 3: Overzichtsmatrix IMPACTANALYSES voor de onderzochte Green Deal wetgeving	53
Bijlage 4: interviewgids en Voorbeeld-agenda focusgroep	54

1 INLEIDING

1.1 Doel van impactanalyse

Impact-analyse is geen nieuw instrument. Er zijn tal van handleidingen voor verschillende types van impactanalyse, afhankelijk van de context waarin ze worden uitgevoerd, en het doel dat ze dienen. De finaliteit van de impactevaluatie die hier wordt voorgesteld is een antwoord te bieden op de vraag of een overheidsinterventie op nieuwe EU Omgevingswetgeving nuttig en prioritair is. De basis voor de impactevaluaties is met andere woorden de volgende vraag:

“Is het aangewezen dat de Overheid optreedt om bepaalde negatieve effecten, in het bijzonder op kmo's, te milderen, of positieve effecten net te stimuleren.”

Vooraleer de impactmethodiek toe te lichten zetten we daarom eerst een aantal uitgangspunten van een effectieve en efficiënte interventie uiteen.

1.2 Scope: Vlaamse kmo's

Kmo's worden volgens de Europese criteria als volgt gedefinieerd: een kmo is een zelfstandig bedrijf met minder dan 250 werknemers (uitgedrukt in VTE) en een jaaromzet van maximum 50 miljoen euro óf een balanstotaal van maximum 43 miljoen euro¹. In deze studie bekijken we specifiek de impact op kmos. Daarom is een afbakening van zogenaamde 'kmo sectoren' in het kader van deze studie belangrijk.

“Belangrijke kmo-sectoren” worden omschreven als:

- sectoren met een groot aantal kmo's,
- en een grote totale omzet in Vlaanderen,
- en/of die een grote tewerkstelling vertegenwoordigen.

Voor Vlaanderen gaat het typisch om :

- Bouw
- Groot- en detailhandel (onder diensten en retail)
- Industrie (voeding en textiel in het bijzonder)
- Transport en automobiel

Gegevens van Statbel tonen aan dat 99,9% van de BTW-plichtigen in Vlaanderen kmos zijn. Drie sectoren dekken 51% van het aantal kmo's af. Het gaat over (1) vrije beroepen en wetenschappelijke en technische activiteiten, (2) groot- en detailhandel en (3) de bouwnijverheid. In dat opzicht, zijn dit zeer belangrijke sectoren om rekening mee te houden.

Ook de grootte van kmos is van belang in een impactinschatting. Daar waar een toegevoegde administratieve of operationele last bij grotere kmos door meerdere werknemers kan gedragen worden, zullen kleinere kmos daar relatief meer effecten van dragen. Daarnaast zijn er ook regelmatig specifieke uitzonderingen voor kmos opgegeven in Europese wetgeving, zoals bijvoorbeeld een vermindering van rapportagelasten en soms zelfs een vrijstelling van

¹ De Europese kmo-definitie | VLAIO

voldoening aan bepaalde eisen, en dit vaak naargelang de grootte en totale omzet van de kmo.

In Vlaanderen bestaat 84% van de kmo's uit zelfstandigen zonder personeel. 97% van de kmo's hebben minder dan 10 werknemers, en 99% van de kmos hebben minder dan 50 werknemers (**Error! Reference source not found.**). Of nog, slechts 1% van de kmo's heeft 50 of meer werknemers.

De middelgrote bedrijven bevinden zich voornamelijk in deze sectoren: industrie (24%), handel (16%), vervoer & opslag (9%), bouw (8%) en vrije beroepen en wetenschappelijke & technische activiteiten (8%)².

1.3 Basisprincipes van het evaluatiekader

1.3.1 Beleidsdoelstellingen en maatschappelijke belangen als basis

Elke interventie moet kunnen teruggekoppeld worden naar de *verwezenlijking* van een bepaalde beleidsdoelstelling.

Een overheidsoptreden veronderstelt het **veilig stellen of bevorderen van maatschappelijke belangen** en niet in de eerste plaats van privaatbelangen.

Dat er soms privaatbelangen gediend zijn bij een overheidsoptreden die gericht is op het realiseren van beleidsdoelstellingen is uiteraard geen probleem (samenlopende belangen). Dit uitgangspunt sluit een overheidsoptreden (de inzet van publieke middelen) uit indien deze uitsluitend of in hoofdzaak private belangen dienen en - a fortiori – indien deze privaatbelangen strijdig zijn met het maatschappelijk belang.

1.3.2 Evaluatie vanuit een macro-perspectief

Bij de evaluatie van de impact van een nieuwe EU-omgeving wetgeving op het Vlaamse beleid dient een **voldoende breed perspectief** gehanteerd te worden.

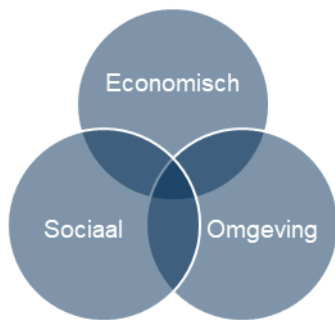
Bij de evaluatie van de noodzaak om te interveniëren moeten we dan ook kijken naar de impact van de nieuwe EU-omgevingswetgeving op de globale (Belgische/Vlaamse) economie. Er kunnen zich immers verschuivingen van werkgelegenheid tussen bedrijfstakken voordoen, die bijvoorbeeld werkgelegenheid van de productie van fossiele brandstoffen naar hernieuwbare energieproductie verschuift. Dat hoeft *an sich* geen overheidsinterventie uit te lokken omdat de werkgelegenheid hierdoor niet aangetast wordt (en zelfs verschuift naar een meer toekomstbestendige bedrijfstak).

Ter illustratie, werkgelegenheidsdoelstellingen (bijvoorbeeld 'volledige' werkgelegenheid) worden niet op micro- (bedrijf) of mesoniveau (bedrijfstak) gedefinieerd maar eerder op het niveau van de **Vlaamse economie**.

² Statbel, het Belgische statistiekbureau | Statbel (fgov.be)

Evaluatie op drie niveaus: economisch, omgeving, sociaal.

Vanuit de inhoud van de (voorgestelde, nieuwe) regelgeving, wordt impact ingeschat op 3 assen: economisch, omgeving en sociaal. Hiermee sluit de methodiek aan op de zogenaamde *triple bottomline* van de duurzame ontwikkeling. Het economische luik peilt naar mogelijke impact op kosten en omzet van Vlaamse kmo-sectoren, en de mogelijkheid om die via normale marktwerking op te vangen. Voor de sociale impact wordt opnieuw vooral gekeken naar effecten op werkgelegenheid, en met speciale aandacht voor de sociale economie. Bij de omgevingsimpact tenslotte, ligt de focus op de bijdrage van de nieuwe wetgeving op het behalen van Vlaamse omgevingsdoelstellingen. Aangezien we in eerste instantie deze impactanalyse hebben toegepast op Green Deal-wetgeving, wordt verwacht dat deze omgevingsimpact in principe - direct of indirect – steeds positief zou moeten zijn. Bij toepassing van de methodiek op andere wetgevende kaders is dit mogelijk anders.

Figuur 1: Triple bottomline van duurzame ontwikkeling.

Aandacht voor niet- beoogde/ongewenste gevolgen

Bij de evaluatie van de opportuniteit kan een ruime kijk naar de mogelijke **perverse/ongewenste effecten** (bijv. verplaatsing van de milieu-impact) helpen om de opportuniteit van een overheidsoptreden in te schatten.

Het **leakage** risico is zo'n voorbeeld van een potentieel pervers gevolg van de invoering van nieuwe EU-omgevingswetgeving - Soms kan nieuwe (omgevings)wetgeving bedrijven ertoe aanzetten om het land te verlaten en zich te gaan vestigen in een land waarin de een minder strenge wetgeving van toepassing is. De daling van economische activiteit gaat dan vaak gepaard met lokale omgevingsbaten (bijvoorbeeld een daling van emissies) maar samen met de activiteit wordt ook het omgevingsnadeel geëxporteerd zodat de vervuiling/de milieudruk zich verplaatst. In de veronderstelling dat in deze landen minder vergaande omgevingswetgeving van toepassing is, betekent dat vaak dat de lokale druk in het productieland hoger zal liggen dan in het land van oorsprong (hetgeen een aantal ethische vragen oproept). Voor een aantal omgevingsvraagstukken met een wereldwijde dimensie (bijvoorbeeld uitstoot van broeikasgassen) kan dit er zelfs toe leiden dat er een netto toename van het probleem zich voordoet. In dat geval heeft de nieuwe EU-maatregel een pervers effect veroorzaakt.

Bij een verhoogd **leakage** risico (bijv. indien de betreffende bedrijfstak in belangrijke mate concurrentie ondervindt van buiten de EU en in deze landen de omgevingswetgeving aanzienlijk soepeler is, kan een overheidsoptreden gerechtvaardigd zijn.

Dit kan ook het geval zijn voor omgevingsbelastende bedrijfstakken (die niet of weinig toekomstgericht zijn) om ergere milieudruk te voorkomen, indien deze naar landen met minder

stringente omgevingswetgeving verhuizen. In dergelijk geval, is deze interventie tijdelijk beperkt tot op het moment waarop het risico op verhuis van de industrie tot op het aanvaardbare niveau is gedaald.

Indien door de nieuwe EU- wetgeving de vraag zich naar **substitutieproducten of -diensten** verplaatst dan kan het zijn dat deze substitutieproducten en -diensten vanuit omgevingsoogpunt gunstig (co-benefit) dan wel ongunstig zijn (pervers effect).

Tenslotte kunnen maatregelen ook **rebound effects** veroorzaken, Bijvoorbeeld, een ecodesign maatregel maakt dat bepaalde producten makkelijker uit elkaar te halen zijn, maar hierdoor is het product minder sterk en gaat het sneller stuk, waardoor de totale levensduur van het product wordt verkort. Wanneer dan niet tegelijk wordt ingezet op meer herstel, bestaat het risico dat men uiteindelijk méér producten gaat kopen en de materialenvoetafdruk van consumenten vergroot. Een interventie moet dus ook in kaart kunnen brengen in welke mate het risico op deze effecten geminimaliseerd kan worden.

Dubbele impact als interventievereiste

Een overheidsoptreden ten voordele van de kmo's veronderstelt een dubbele voorwaarde:

- 1) Er moet een **potentiële impact zijn op de kmo's**: indien de nieuwe EU-omgevingswetgeving geen impact heeft op de kmo's dan is er vanuit de verwezenlijking van beleidsdoelstellingen ook geen reden om tussen te komen ten voordele van de kmo's
- 2) Via deze impact op de kmo's moet er een potentiële netto impact zijn op **Vlaamse sociale, economische of omgevingsbeleidsdoelstellingen**.

De potentiële impact op de beleidsdoelstellingen neemt toe naarmate:

- de potentiële impact van de nieuwe EU wetgeving per kmo belangrijk is;
- de betreffende groep kmo's die de potentiële impact zal ondervinden groot is;
- de bijdrage van de groep kmo's tot de gehele economie (of bedrijfstak) groot is;
- de beleidsdoelstelling moeilijk te behalen is.

Individuele impact vs portefeuille benadering

Bij onbeperkt budget kan men voor elke potentiële impact van een nieuwe EU-wetgeving op kmo's die een invloed heeft op de beleidsdoelstellingen van de Vlaamse overheid een interventie voorzien. In de praktijk zijn de budgetten evenwel beperkt en zal er dus een prioritering moeten plaatsvinden.

Overheidsmiddelen worden enkel besteed aan de interventieopties met de beste maatschappelijke kosten/baten verhouding.

Deze optimalisatie oefening kan op twee niveaus plaatsvinden:

Individuele impactbenadering: Bij een individuele impact benadering kan men op basis van de vastgestelde criteria bepalen of een overheidsoptreden in antwoord op een bepaalde potentiële impact van een nieuwe EU-wetgeving relevant is. Gesteld dat deze vraag bevestigend wordt beantwoord dan kan men verder gaan nadenken hoe deze interventie best vorm wordt gegeven. Hierbij kunnen verschillende interventieopties vergeleken worden met het oog op de selectie van de meest kostenefficiënte interventie. We optimaliseren hiermee de overheidsinterventie op het niveau van een individuele potentiële impact aan de hand van de vergelijking van de kosten/baten van alternatieve interventieopties.

Portefeuille benadering : hier definiëren we op basis van een vergelijking van de resultaten van een high level analyse van maatschappelijke kosten/baten die verbonden zijn aan het optreden voor de verschillende impacts welke potentiële impact bij prioriteit moet aangepakt. Hier gebeurt de optimalisatie op het niveau van een portefeuille aan impacten.

Een verdere verfijning toegespitst op een bepaalde bedrijfstakken of kmo segmenten kan nuttig zijn (bijvoorbeeld enkel ondersteunen van de belangrijkste kmo bedrijfstakken of kleinste ondernemingen). Deze is niet standaard voorzien in onze methodiek.

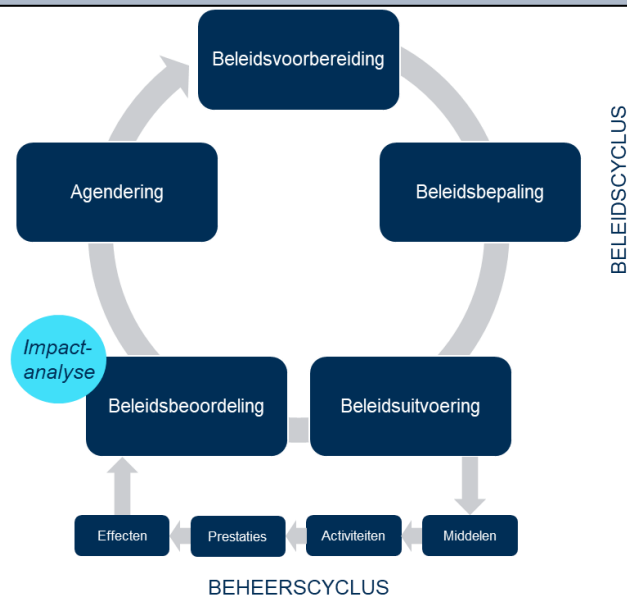
Tot slot: de **geaggregeerde impact** van nieuwe EU-omgevingswetgevingen kan ervoor zorgen dat EU-omgevingswetgevingen die individueel haalbaar zijn, door het openstapelen van impacten gegenereerd door het samengaan van omgevings- en andere verplichtingen niet langer verteerd kunnen worden. Ook deze geaggregeerde impact wordt niet begroot door onze methodiek.

2 PROCES

2.1 Impactanalyse als onderdeel van de *policy-cycle*

Het Vlaamse omgevingsbeleid wordt in sterke mate beïnvloed door de dynamiek op EU-niveau. De Vlaamse Regering wil daarom de vele beleidsvoorstellen o.a. in het kader van de EU Green Deal, en de implementatie ervan, van nabij opvolgen ((Vlaamse beleidsnota Omgeving (2024-2029)). Het is de bedoeling om de haalbaarheid en de impact van nieuwe beleidsvoorstellen grondig te evalueren in overleg met de betrokken stakeholders.

Met onze methodiek stellen we een geharmoniseerde aanpak voor, die toelaat om in een vroeg stadium (*ex ante*) de impact van nieuwe of herziene wetgeving op Vlaamse kmo sectoren in het bijzonder in te schatten. Dit kan al gebeuren wanneer een nieuwe of aangepaste regelgeving nog in de *proposal* fase zit, maar het kan evengoed periodiek voor regelgeving die reeds ingevoerd is. De impact is namelijk geen statisch gegeven, maar evolueert doorheen de tijd. Daarnaast kan de impactanalyse methodiek ook toegepast worden *ex-post*, wanneer een interventie reeds heeft plaatsgevonden en de noden opnieuw geëvalueerd kunnen worden op basis van de zichtbare impacten tijdens de uitvoering.

Figuur 2: Impactanalyse als onderdeel van de *policy cycle*.

2.2 Verschillende stappen van het interventiekader

Het interventiekader bestaat uit 4 stappen (*Figuur 3*):

1. Voorbereidende analyse – valt de wetgeving binnen de scope

- *Wat?*
 - Samenvatting van de wetgeving die ter evaluatie wordt voorgelegd;
 - Bepalen van de economische, omgevings- en sociale doelstellingen waaraan de impact en mogelijk interventies moeten worden getoetst;
- *Hoe?*
 - Definitie van een aantal criteria voor de prioritering en selectie van relevante wetgevingen voor onderzoek;
 - Definitie van relevante economische, omgevings- en sociale doelstellingen;
- *Resultaat?*
 - Antwoord op de vraag: komt deze wetgeving in aanmerking voor verder onderzoek van de impact, en welk kader van economische, omgevings- en sociale doelstellingen dient als toetssteen?

2. Impactinschatting: dubbele impacttest

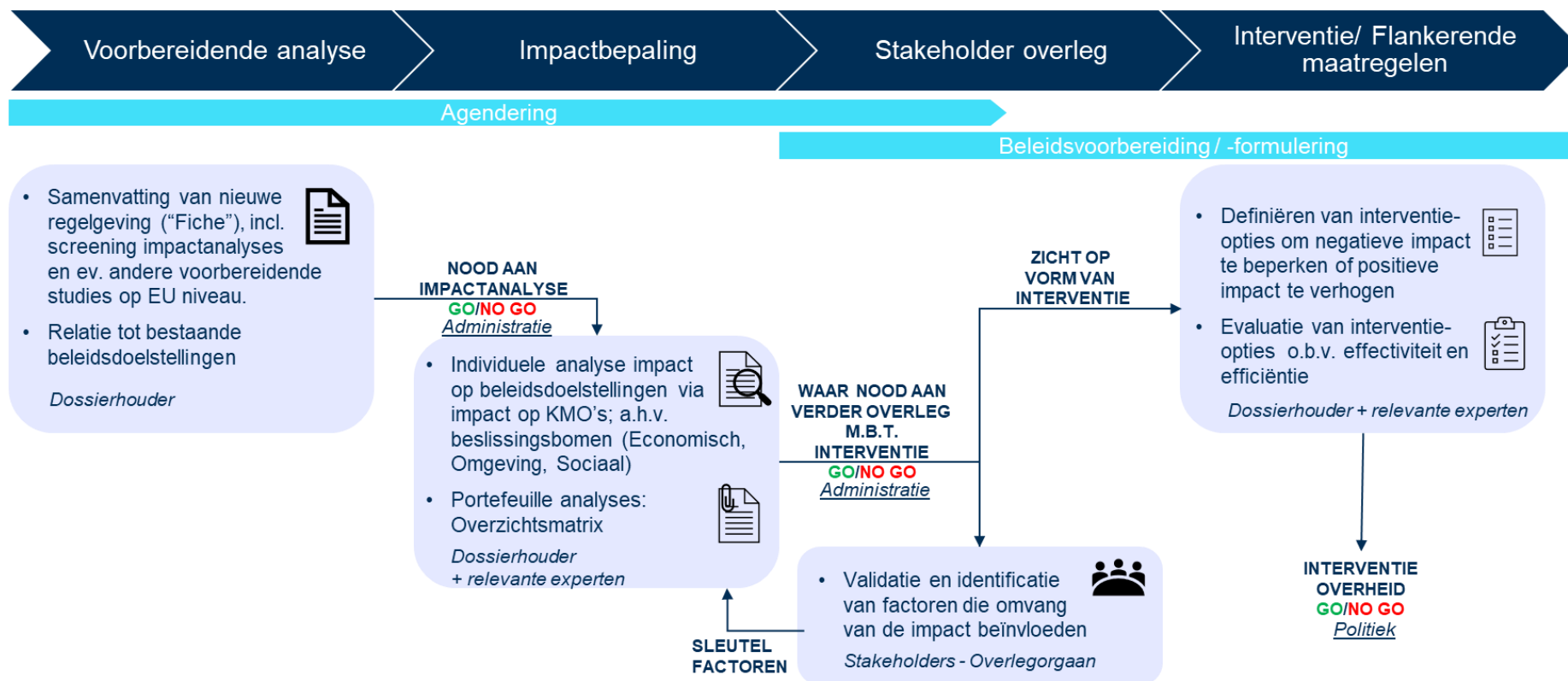
- *Wat?*
 - Evaluatie op macro-niveau: wat is de verwachte impact van de wetgeving op Vlaamse economische, omgevings- en sociale beleidsdoelstellingen, meer bepaald via een mogelijke impact op het Vlaamse kmo-weefsel;
- *Hoe?*
 - Een analyse van de individuele stukken regelgeving, met behulp van “beslissingsbomen” voor het economische, omgevings- en sociale luik.
 - Een samenvattend overzicht van de verschillende onderzochte stukken wetgeving, in een matrix, die de impact-hotspots blootlegt.
- *Resultaat?*
 - Antwoord op de vraag: voor welke wetgeving lijkt een verder onderzoek naar interventie-opties het meest aangewezen? Waar liggen de prioriteiten wanneer we willen inspelen op noden en opportuniteiten voor Vlaamse kmo sectoren?

3. Stakeholder overleg: verdere identificatie van impactfactoren

- *Wat?*
 - Resultaten van de macro-analyse valideren bij stakeholders op het terrein;
 - De sleutelfactoren identificeren die (op een meso/micro-niveau) de omvang van de impact bepalen;
- *Hoe?*
 - Selecteren van stakeholders (uit bepaalde sectoren) die betrokken moeten worden;
 - Organisatie van focusgroepen en/of individuele interviews;
 - Identificatie van impactfactoren en eerste denkpistes voor het formuleren van interventie-opties als input voor de laatste fase;
- *Resultaat?*
 - Antwoord op de vraag: wat zijn de sleutelfactoren die impact op kmo's negatief of positief beïnvloeden?

4. Identificatie en evaluatie van interventie-opties

- *Wat?*
 - Interventie-opties om negatieve impact te milderen of positieve impact te boosten;
- *Hoe?*
 - Oplijsten van interventie-opties die inspelen op bevindingen van stakeholders;
 - Screening van reeds bestaande initiatieven bij overheden en stakeholders;
 - Evaluatie van interventie-opties o.b.v. effectiviteit en efficiëntie;
- *Resultaat?*
 - Antwoord op de vraag: welke interventies zijn het best geschikt, en welke instantie neemt het best initiatief?

Figuur 3: De onderdelen van het interventiekader: 4 stappen.

3 IMPACT ANALYSE: METHODIEK

3.1 Inleiding

Zoals reeds aangegeven is de methodiek voor de impact analyse gebaseerd op 3 beslissingsbomen. Deze helpen de gebruiker om op een uniforme, gestructureerde manier te peilen naar de mogelijke impact van een stuk regelgeving op economisch, omgevings- en sociaal vlak. De evaluatie is kwalitatief, en gebaseerd op een (ex ante) expert-inschatting. Zoals eerder reeds aangegeven gebeurt de analyses ook op macroniveau. De bedoeling is om op een snelle manier zicht te krijgen op mogelijke effecten van een nieuw regelgevend initiatief, en op die manier toe te werken naar een prioritering voor eventuele (overheids)interventies. Deze tool is niet bedoeld om specifiek naar de impact op 1 kmo te zoeken.

In de praktijk is het aan te bevelen om de evaluatie te laten uitvoeren door meerdere personen, eventueel in een co-creatief proces waarbij verschillende expertises worden gebundeld en wordt gezocht naar een consensus. De uitkomst van de beslissingsbomen kan immers verschillen naargelang de verschillende achterliggende argumentatie. In die zin is het ook de bedoeling dat niet enkel het resultaat, maar ook de argumentatie bij het doorlopen van de beslissingsbomen (vanuit de verschillende invalshoeken) wordt gedocumenteerd. Deze dient immers als kapstok voor verdere discussie met stakeholders en beleidsmakers.

3.2 Voorbereiding van de analyse

Ter voorbereiding van de analyse wordt de regelgeving (of het voorstel tot nieuwe of aangepaste regelgeving) in detail bestudeerd en samengevat.

Volgende onderdelen worden besproken:

- **Objectief:** Wat is de belangrijkste doelstellingen;
- **Vereisten:** Hoe worden die doelstellingen vertaald in (nieuwe) vereisten voor kmo's?
- **Status:** Hoe is de huidige situatie waarop wordt ingespeeld?
- **Timing:** In hoeverre is de regelgeving reeds ingevoerd, en hoe gebeurt de implementatie? Is er een bepaald traject?
- **Verdere detaillering van vereisten en toepassingsgebied.**
- **Controle op naleving:** Hoe zal de handhaving van de regelgeving worden georganiseerd?
- **Link met andere EU wetgeving of strategieën;**
- **Bronnen:** link naar wettekst en andere nuttige info.

Voorbeeld template:

Wetgevend kader:	Titel ENG
	Titel NL
Objectief:	
Vereisten: .	
Status:	Timing:
Toepassingsgebied:	Verdere detaillering vereisten en toepassingsgebied:
Controle op naleving:	Link met andere EU wetgeving of strategieën:
Bronnen:	

3.3 Economische impact

3.3.1 Algemene interventielogica

Economie staat ten dienste van de mens: het verschaft een inkomen aan de burgers en vormt een bron van inkomsten voor de overheid, waarmee belangrijke maatschappelijke doelstellingen kunnen gefinancierd worden.

Kmo's vormen de ruggengraat van de economie (lokale verankering) door bij te dragen aan werkgelegenheid, innovatie en economische groei. Het ondersteunen van kmo's kan helpen om de lokale economie te versterken, ondernemerschap te stimuleren, en de concurrentiepositie van het land te verbeteren.

3.3.2 Welke beleidsdoelstellingen en indicatoren?

In essentie kan de beleidsdoelstelling van het economische luik samengevat worden als het **behoud of de uitbreiding van de kmo-bijdrage aan de Vlaamse economie**. Stelt zich dan de vraag wat de bijdrage van kmo's aan de economie zal doen: krimpen of toenemen?

Een daling in het aanbod of de vraag naar producten of diensten van de kmo's:

Aanbodzijde: een omgevingsmaatregel die in een verbod voorziet (incl. het geval van uitfasering) leidt onvermijdelijk tot een daling van de toegevoegde waarde die voortkomt uit de producten en diensten die door het verbod gevat worden;

Vraagzijde: ook wanneer het bestaand aanbod wordt gehandhaafd, kan de bijdrage aan de economie dalen door een lagere vraag naar producten/diensten als gevolg van de nieuwe EU-wetgeving. Dit kan onder meer te maken hebben een prijsstijging als gevolg van de doorrekening van kosten om aan tegemoet te komen of nog veranderende de nieuwe EU-wetgeving consumenten/klanten voorkeuren bijvoorbeeld als gevolg van de verhoogde transparantie (bijkomende informatie) die als gevolg van de toepassing van de nieuwe EU wetgeving ter beschikking komt. Zo bijvoorbeeld kan een energielabel voor lampen de vraag naar minder efficiënte lampen terugdringen. Ook als er bijvoorbeeld meer ingezet wordt op hergebruik zal normaliter de productie van nieuwe goederen dalen.

Uiteraard geldt ook het omgekeerde en neemt de bijdrage van de kmo's aan de economie toe indien (en in de mate dat) de nieuwe EU-wetgeving een stijging van het aanbod of de vraag naar producten of diensten van de kmo's veroorzaakt. Denk maar aan een verplichting om producten met een bepaald percentage recycled content te vervaardigen (bijv. 25% recycled content voor PET-flessen tegen 2025). Ook kan de vraag naar vandaag nog duurdere substituu-producten stijgen indien producten met uitsluitend virgin materialen niet langer toegelaten worden. Zolang de behoefte bij de consument blijft bestaan en er vergelijkbare substituu-producten zijn, kan de vraag zich verplaatsen.

Bij hergebruik zal normaliter de productie van nieuwe goederen dalen en de levering van diensten stijging. Er vindt dus een verschuiving plaats. Afhankelijk van de concrete situatie kan het om een interne (binnen eigen land/regio) dan wel een grensoverschrijdende (tussen landen/regio's) verschuiving gaan. Indien bijvoorbeeld een groot deel van binnenlandse vraag voor een bepaald productcategorie gedekt wordt door de import van goederen en diensten, en voor dit product de Belgische/Vlaamse bedrijven slechts beperkt exporteren, kan een verschuiving van productie naar hergebruik (die vaak aanleiding geeft tot lokale diensten) een

toename van de binnenlandse toegevoegde waardecreatie genereren ten nadele van de buitenlandse productie.

3.3.3 Praktische vertaling naar een beslisboomstructuur

V1. Voorziet de nieuwe EU-omgevingswetgeving in een productieverbod of uitdoving van het aanbieden van producten of diensten (impact heeft op het aanbod)?

- A.1.1: Nee -> ga naar V2
- A.1.2: Ja -> ga naar V 5

V2. Leidt de nieuwe EU-wetgeving tot een aanzienlijke stijgen van de kosten (Impact op vraag naar goederen en diensten)? Hier zijn onder meer volgende subvragen relevant: hoogte van de kosten; aard van de kost (hoofdzakelijk) éénmalige of recurrente kosten? Hebben de aanpassingen betrekking op de kernelementen van de onderneming; kosten nadeel van kmo t.o.v. grotere spelers; relatie tot waardeketen; inherent verbeterpotentieel; technisch/organisatorisch potentieel versus economisch potentieel, etc)?

- A.2.1 : Nee -> ga naar V4
- A.2.2 : Ja -> ga naar V3

V3. Kan deze kostenstijging aan de eindconsument/klant doorgerekend worden zonder belangrijke negatieve impact op vraag? (criteria: marktconcentratie, marktbarrières, substitutieproducten, transparantie, relatie tot concurrentieel voordeel (prijs vs diversificatiestrategie, ...)

- A.3.1: Nee -> ga naar V5
- A.3.2: Ja -> ga naar V4

V4. Geeft de nieuwe EU-omgevingswetgeving mogelijk aanleiding tot een daling van de vraag om andere redenen dan de kosten (criteria: transparantie, veranderende consumentperceptie, ...)

- A.4.1: Nee -> geen overheidsinterventie nodig om bestaande bijdrage van kmo aan economie te behouden
- A.4.2: Ja -> ga naar V5

V5. Behoren de kmo's die negatief geïmpacteerd worden door de nieuwe EU-omgevingswetgeving tot één van de top 5³ bedrijfstakken waarin de meeste kmo's zitten of waarin de kmo's de meeste bruto toegevoegde waarde leveren? Heeft de EU-omgevingswetgeving dus impact op 1) de belangrijkste bedrijfstakken in termen van bijdrage van kmo's aan de Vlaamse economie en 2) is de EU-omgevingswetgeving van toepassing op een aanzienlijk deel van de kmo's binnen die sector (>25%)

- A.5.1: Nee -> geen *prioritaire* overheidsinterventie nodig gezien geringe impact op Vlaamse economie
- A.5.2: Ja -> ga naar V6

³ Bouw, groot- en detailhandel, voedingsindustrie, textielindustrie, transport en automobiel

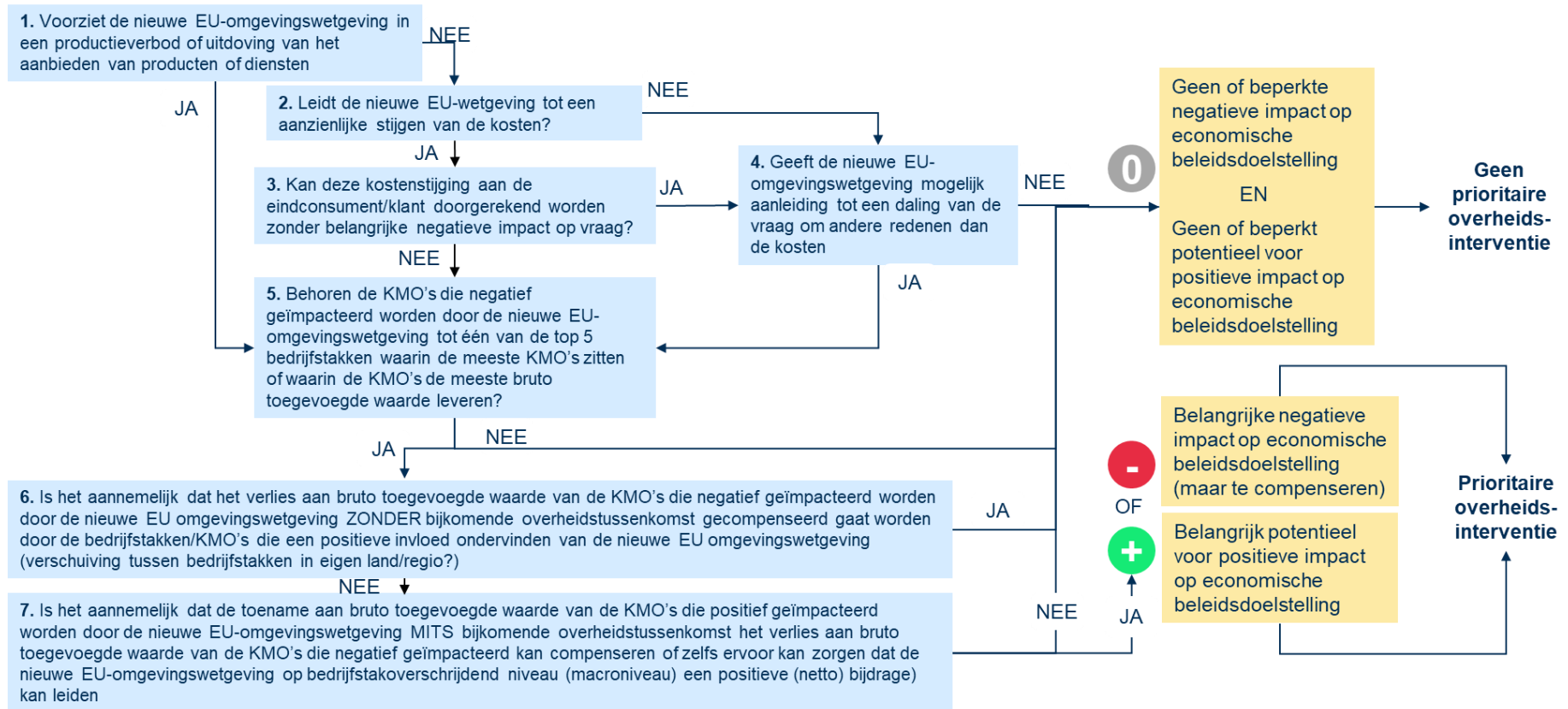
V6. Is het aannemelijk dat het verlies aan bruto toegevoegde waarde van de kmo's die negatief geïmpacteerd worden door de nieuwe EU-omgevingswetgeving **ZONDER** bijkomende overheidstussenkomst gecompenseerd gaat worden door de bedrijfstakken/kmo's die een positieve invloed ondervinden van de nieuwe EU omgevingswetgeving (verschuiving tussen bedrijfstakken in eigen land/regio?)

- A.6.1: Nee -> ga naar V7
- A.6.2: Ja -> -> geen *prioritaire* overheidsinterventie nodig gezien geringe impact op Vlaamse economie en de positieve impact van de nieuwe EU-omgevingswetgeving) ook zonder overheidsoptreden

V7. Is het aannemelijk dat de toename aan bruto toegevoegde waarde van de kmo's die positief geïmpacteerd worden door de nieuwe EU-omgevingswetgeving **MITS** bijkomende overheidstussenkomst het verlies aan bruto toegevoegde waarde van de kmo's die negatief geïmpacteerd worden kan compenseren of zelfs ervoor kan zorgen dat de nieuwe EU-omgevingswetgeving op bedrijfstakoverschrijdend niveau (macroniveau) een positieve (netto) bijdrage) kan leiden

- A.7.1: Nee -> geen *prioritaire* overheidsinterventie aangezien de effectiviteit/efficiëntie van het overheidsoptreden onzeker is
- A.7.2: Ja -> *prioritaire* overheidsinterventie (tot op niveau waarop de maatschappelijk baten/ de kosten overstijgen).

Economische impact

Figuur 4: Economische impactbepaling: vragen in beslisboom.

3.4 Omgevings-impact

3.4.1 Algemene interventielogica

De impactanalyse biedt een antwoord op de vraag: 'In welke mate draagt de maatregel bij tot het halen van omgevingsdoelstellingen (zoals opgevolgd door de kernset van Departement Omgeving) via veranderingen in milieubeleid of milieuprestaties van Vlaamse kmo's en/of via bijkomende mogelijkheden tot monitoring door de Vlaamse Overheid?'

De interventielogica gaat uit van de volgende overweging: 'In welke mate zijn bijkomende maatregelen van de Overheid nodig om het positieve resultaat voor de omgeving te maximaliseren?' Indien niet, dan gaan we ervan uit dat de omzetting van de Richtlijn of het invoeren van de Verordening *as such* een positief resultaat voor de omgeving garandeert, en bijkomende maatregelen dus minder opportuun zijn.

3.4.2 Welke beleidsdoelstellingen en indicatoren?

Beleidsdoelstellingen die worden opgevolgd door het Departement Omgeving worden ingedeeld in een aantal domeinen. Voor volgende domeinen zijn er concrete targets gedefinieerd, die worden opgevolgd aan de hand van een aantal indicatoren: **klimaatmitigatie**, **klimaatadaptatie**, **circulaire economie**, **nulverontreiniging**, **biodiversiteit** en **natuurlijk kapitaal** en **duurzame ruimtelijke ontwikkeling** (Tabel 1). Bij de impactanalyse wordt de bijdrage van Green Deal wetgeving tot het behalen van de targets in deze domeinen ingeschat.

Tabel 1: Vlaamse doelstellingen voor klimaatmitigatie, circulaire economie, nulverontreiniging, duurzame ruimtelijke ontwikkeling en omgevings- en klimaatdruk.

Indicator	Omschrijving doelstelling	Target	Eenheid	Status
Klimaatmitigatie				
Broeikasgasemissies	Verminderen met 55% t.o.v. 1990 tegen 2030 (EU)	39,051	Mt CO2 eq	73,4 (2021)
Koolstofvoetafdruk (consumptie)	Afname tegen 2030. Om klimaatopwarming tot 2°C te beperken in 2050 zou gemiddelde consumptie koolstofvoetafdruk globaal 2 ton CO2 eq per capita mogen zijn.	2	t CO2eq/ inwoner	14,2 (2016)
Broeikasgasemissies en –opslag door langebruik, veranderingen in landgebruik en bosbouw	Bijkomende opslag tegen 2030.	320	kton CO2eq	-28 (2021)
Circulaire economie				
Materialenvoetafdruk	Verminderen met 30% (VEKP) t.o.v. 2018 (?) tegen 2030	20,37	ton/inwoner	29,5 (2021)
Ruimtebeslag				
Huishoudelijk afval	<100 kg huish. restafval tegen 2030	100	kg/inwoner	128 (2022)
Nulverontreiniging				
Blootstelling fijn stof	Aantal vroegtijdige sterfgevallen door PM2,5 halveren t.o.v. 2005 tegen 2030	3650	Vroegtijdige sterftes	4200 (2021)
Blootstelling gezondheidseffecten van NO2				

Indicator	Omschrijving doelstelling	Target	Eenheid	Status
Oppervlakte natuur met overschrijding kritische last	Naar max. 61% tegen 2030, en 0% tegen 2050	61	% oppervlakte overschrijding voor vermessing	80 (2021)
Verontreinigde gronden	Tegen 2036 de sanering van alle gronden met een historische bodemverontreiniging minstens opstarten en tegen 2028 alle oriënterende bodemonderzoeken uitvoeren	42	% risicogronden onderzocht	58 (2022)
Duurzame ruimtelijke ontwikkeling				
Verharding in openruimtebestemmingen	20% reductie t.o.v. 2015	36840	ha	47660 (2021)
Omgevings- en klimaatdruk verminderen				
Hernieuwbare energie: gebruik en productie	Toename tot 31974 GWh hernieuwbare energieproductie	31974	GWh groene stroom, groene warmte/koeling en groene energie voor transport	26277 (2022)
Activiteiten wegverkeer	Daling totaal aantal gereden voertuigkilometers met 12% t.o.v. 2015	88	% aantal voertuigkm over snelweg t.ov. 2015	99,89 (2022)
Veestapel	Varkensstapel neemt af met 30% t.o.v. 2015	4,2	aantal varkens (miljoen)	5,39 (2022)

3.4.3 Praktische vertaling naar een beslisboomstructuur

Bij de impactanalyse gaan we uit van volgende vragen:

V1. Streeft de beleidsmaatregel één of meerdere specifieke (kwantitatieve) omgevingsdoelstelling(en) na? Welke?

- A1.1: Ja -> Ga naar V2.
- A1.2: Nee -> Ga naar V3

V2. In welk domein situeert zich de omgevingsdoelstelling? Bijkomend: V4. Is de nieuwe doelstelling een aanvulling op bestaande doelstellingen (op Vlaams niveau)?

- ✓ Klimaatmitigatie?
- ✓ Klimaatadaptatie?
- ✓ Circulaire economie?
- ✓ Nulverontreiniging?
- ✓ Biodiversiteit en natuurlijk kapitaal?
- ✓ Duurzame ruimtelijke ontwikkeling?
- ✓ Omgevings- en klimaatdruk verminderen?
- ✓ Ander?
- A2.1: Ja -> Het initiatief kan een hefboom zijn om de doelstelling (sneller) te halen
- A2.2: Nee -> Ga naar V5

V5. Brengt het initiatief nog niet eerder gespecificeerde doelstellingen voor indicatoren in het bestaande monitoring framework (kernset OMG)?

- A5.1: Ja -> Het initiatief vult het bestaandemonitoring framework aan. Het initiatief kan bijdragen tot een betere monitoring van milieu-effecten.
- A5.2: Nee -> Het betreft een volledig nieuw topic, met nieuwe indicatoren en nieuwe doelstellingen.

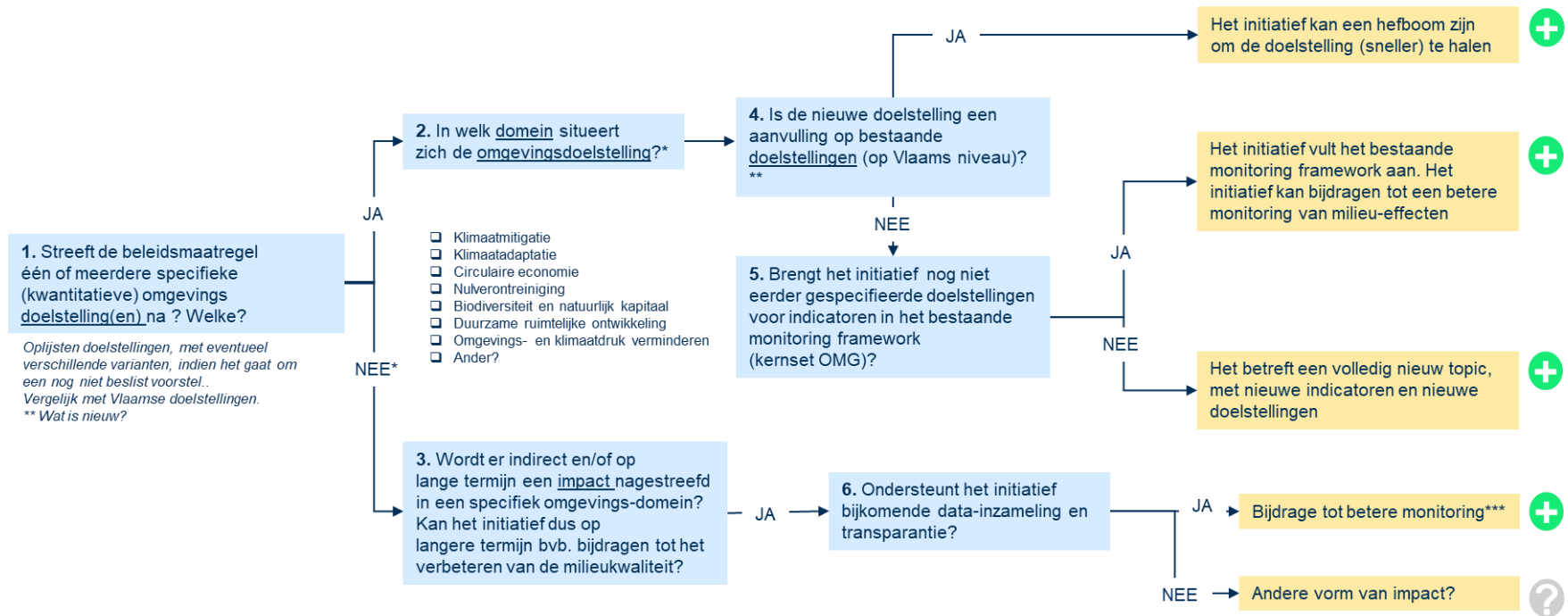
V3. Wordt er indirect en/of op lange termijn een impact nagestreefd in een specifiek omgevings-domein? Kan het initiatief dus op langere termijn bvb. bijdragen tot het verbeteren van de omgevingskwaliteit?

- A3.1: Ja -> Ga naar V6.
- A3.2: Nee (weinig aannemelijk voor wetgeving die voortkomt uit de Green Deal)

V6. Ondersteunt het initiatief bijkomende data-inzameling en transparantie?

- A6.1: Ja, bijdrage tot betere monitoring
- A6.2: Nee, andere vorm van indirecte/lange termijn omgevingsimpact. (Specificeer.)

Omgevingsimpact

Figuur 5: Omgevingsimpactbepaling: vragen in beslisboom.

Voetnoten:

*In dit geval is de onzekerheid over het realiseren van de impact groter.

**Check kernset omgeving en bijhorende doelstellingen zoals beschreven in het achtergronddocument bij de Briefing Omgeving Vlaanderen in beeld.

***Check in hoeverre nieuw topic eventueel aansluit bij de kernset omgeving en bijhorende doelstellingen.

3.5 Sociale impact

3.5.1 Algemene interventielogica voor het sociale luik

Het meten van sociale effecten van beleidsinitiatieven heeft als ultieme doelstelling na te gaan of er bepaalde groepen achtergesteld zijn of disproportioneel worden beïnvloed door een maatregel. Mocht dit het geval zijn, dan kan een beleidsmaatregel worden aangepast of kunnen bepaalde flankerende maatregelen genomen worden om dit effect af te vlakken. De EU Green Deal hanteert het principe van de Just Transition, dat tracht te verzekeren dat de transitie naar een klimaat-neutrale economie gebeurt op een eerlijke manier, “*leaving no one behind*”⁴. Op Europees niveau betekent dat concreet bijkomende financiële steun aan, bijvoorbeeld, regio’s die afhankelijk zijn van koolmijnen die uitgefaseerd worden of, ondersteuning voor verduurzaming van energiebronnen voor socio-economisch zwakkere groepen.

Een gelijkaardige logica kan toegepast worden op Vlaams niveau vanuit de Vlaamse overheid, waarbij interventie noodzakelijk kan zijn mocht een bepaalde kmo sector disproportioneel geïmpacted zijn door een EU Green Deal maatregel. Aangezien de focus zich beperkt tot effecten op Vlaamse kmos, worden in de voorliggende impactanalyse de bredere maatschappelijke sociale impacten (zoals bijvoorbeeld, de kloof tussen arm en rijk) niet onderzocht.

De impactanalyse peilt eerder naar de mate waarin de werkgelegenheid in kmo’s onder invloed van de maatregel kan stijgen, en daarbij ook specifiek kansen biedt voor de sociale economie. Met het oog op het prioriteren van overheidsoptreden antwoorden we op de vraag: “in welke mate is overheidsinterventie nodig om tewerkstelling in kmo’s veilig te stellen of te laten evolueren richting nieuwe competenties voor de groene alsook de sociale economie?”

Sociaal ondernemerschap is ondernemerschap met een sociale invalshoek. Hoe een ondernemer die sociale component in zijn onderneming inbouwt, kan sterk verschillen. De sociale economie bestaat bijgevolg uit bedrijven en initiatieven die in de eerste plaats een specifieke maatschappelijke meerwaarde willen realiseren, en daarbij bepaalde principes respecteren⁵:

- tewerkstelling en competentieversterking (met aandacht voor positie van mensen uit kansengroepen);
- duurzame ontwikkeling;
- voorrang van arbeid op kapitaal;
- democratische besluitvorming;
- maatschappelijke inbedding;
- transparantie;
- kwaliteit en duurzaamheid.

Binnen de sociale economie zijn er verschillende soorten bedrijven die mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt tewerkstellen, waaronder de maatwerkbedrijven en de lokale diensteneconomiebedrijven.

⁴ [The Just Transition Mechanism - European Commission \(europa.eu\)](https://european-council.europa.eu/media/en/press-operations/infographic-124226.pdf)

⁵ www.vlaanderen.be/sociale-economie

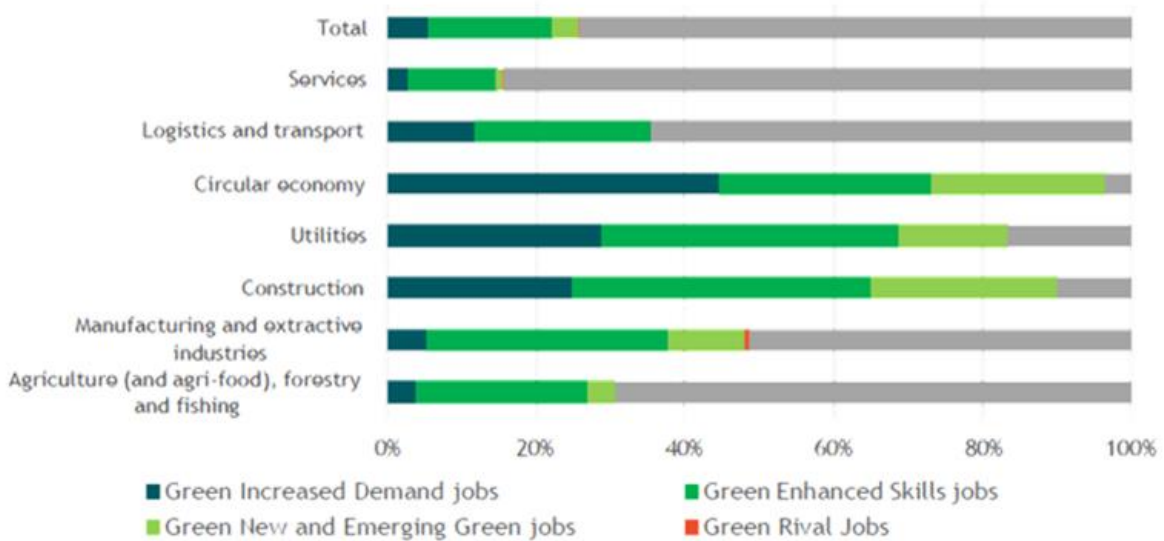
3.5.2 Welke beleidsdoelstellingen en indicatoren?

De belangrijkste vraag bij de impactinschatting voor het sociale luik is of bepaalde kmo sectoren een significante daling of stijging in tewerkstelling kunnen verwachten. Dit is sterk gelinkt aan het economische luik, maar streeft wel naar een genuanceerder beeld op sectorniveau, door na te gaan waar zich de pijnpunten bevinden. Daarnaast kijkt het sociale luik ook naar de nood aan competentieversterking, aangezien de transitie naar een circulaire economie, alsook de prognoses voor de EU Green Deal, wijzen op een grote verandering in het soort jobs en job vereisten om deze doelstellingen waar te kunnen maken. Kmos in het bijzonder zijn veel vatbaarder voor de negatieve effecten hiervan, aangezien ze minder buffer hebben dan grote bedrijven om interne opleidingen te voorzien, of minder budget om gespecialiseerde werknemers aan te nemen voor competenties die nog niet alomtegenwoordig zijn op de arbeidsmarkt. Een rapport⁶ rond groene skills van Departement Werk en Sociale Economie toont daarbij dat verschillende sectoren significante gevolgen zullen ondervinden in de transitie, en anderen veel minder. Deze nood wordt samengevat in figuur 3. In het rapport maakt men het onderscheid tussen 3 verschillende categorieën groene jobs, waarop het type interventie moet afgestemd worden.

Zo onderscheidt men:

- “Green Increased Demand jobs”, jobs die vandaag al bestaan en waar meer nood aan zal zijn in de transitie;
- “Green Enhanced Skills”, jobs die al bestaan maar waarbij nieuwe competenties ontwikkeld moeten zullen worden. Bijvoorbeeld, elektriciens die leren om slimme thermostaatsystemen te installeren en programmeren;
- “Green New and Emerging Green jobs”, jobs nog niet bestaan of die tot voor kort nog niet bestonden of waarvoor geen specifieke opleiding bestaat, maar die zeer belangrijk zullen worden. Bijvoorbeeld, EPC expert of 3D printer ontwerper in de bouw.

⁶ . [Green Skills Roadmap Flanders. Final Report on Green Skills Need in Flanders | Vlaanderen.be](#)

Figuur 6: Verwacht aandeel aan groene jobs in verschillende sectoren in Vlaanderen

Daarnaast zijn de bedrijven die actief zijn binnen de sociale economie voornamelijk kmo's. Om de participatie en aanwezigheid van actoren binnen de sociale economie te vrijwaren in de toekomst, is het belangrijk om te identificeren welke opportuniteiten of bedreigingen voor de sociale economie voortvloeien uit bepaalde beleidsmaatregelen.

Door deze 3 domeinen binnen het sociale luik samen te bekijken, kunnen beslissingen rond (1) al dan niet interveniëren, en (2) het type van overheidsinterventie, beter gestaafd worden. Zo zullen bepaalde producten of zelfs sectoren verdwijnen, maar kan het verlies aan tewerkstelling met competentieversterking aangepast aan bepaalde noden van gelijksoortige profielen in groeiende sectoren opgevangen worden. Daarbij is het ook belangrijk om de kwaliteit van de nieuwe jobs mee in beschouwing te brengen.

3.5.3 Praktische vertaling naar een beslisboomstructuur

Bij de impactanalyse gaan we uit van de volgende vragen:

V1. Geldt beleidsmaatregel enkel voor specifieke sectoren?

- A1.1: JA → Ga naar V2.
- A1.2: NEE → Ga naar V6.

V2. Verwacht men een groei of krimp in (een) specifieke sector(en)?

- A2.1: Sector groeit of blijft hetzelfde → Ga naar V3
- A2.2: Sector krimpt → Ga naar V8

V3. Brengt deze beleidsmaatregel een nood aan competentieversterking⁷ met zich mee?

- A3.1: JA → Ga naar V4
- A3.2: NEE → Ga naar V5.

V4. Betreft het een significante nood volgens DWSE? ⁸

- A4.1: JA → Significante impact op tewerkstelling verwacht, met nood aan (bij)scholingen en opleidingsaanbod voor nieuwe groene skills in kmo sectoren. Ga naar V5
- A4.2: NEE → Er is nood aan competentieversterking, maar niet dermate dat overheidsinterventie prioritair wordt. Ga naar V5.

V5. Is er een opportuniteit voor de **sociale economie**?

- A5.1: JA → Er wordt verwacht dat de tewerkstelling in de sociale economie kan groeien
- A5.2: NEE → Mogelijks stijgt de tewerkstelling in bepaalde sectoren, maar dit vergt geen competentieversterking, of biedt ook niet direct opportuniteiten voor de sociale economie.

V6. Bevordert de beleidsmaatregel economische expansie en/of reshoring?*

- A6.1: JA → Ga naar V3
- A6.2: NEE → Ga naar V7.

7. Impliceert beleidsmaatregel economische contractie en/of outsourcing van activiteiten?

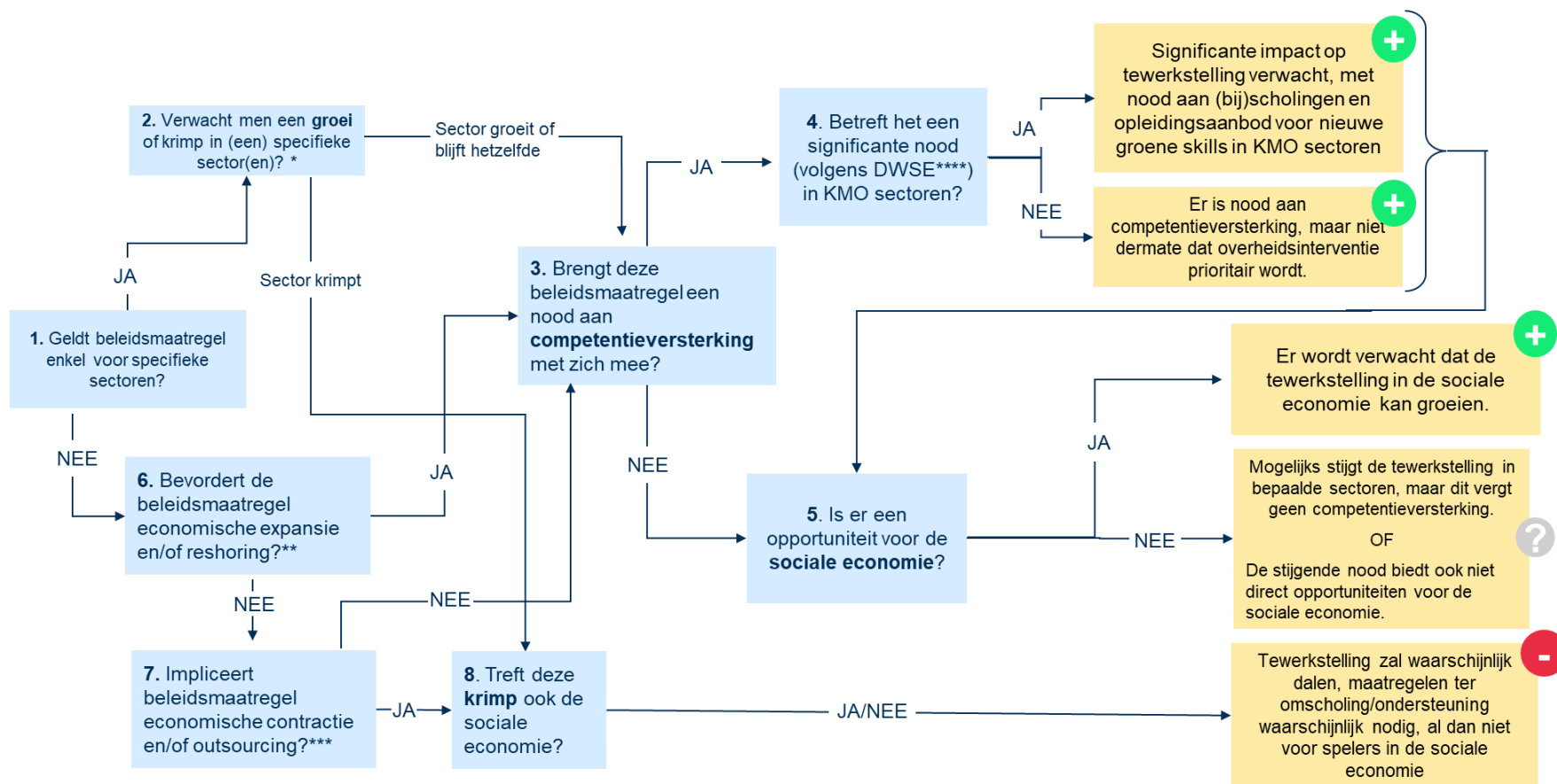
⁷ We onderscheiden hier 3 verschillende types competentieversterking

⁸ In het Finale rapport rond Green Skills rapport van DWSE zal een significante nood aan competentieversterking zich concentreren in de transport, bouw, maakindustrie en de dienstensector. Hierbij is de relatieve nood in de dienstensector klein, maar aangezien deze voor 84% van alle tewerkstelling staat, is het absolute aantal jobs nog steeds erg groot. In totaal zou 26% van alle jobs significante impacten ondervinden vanuit de transitie. [Green Skills Roadmap Flanders. Final Report on Green Skills Need in Flanders | Vlaanderen.be](#)

- A7.1: JA → Ga naar V8
- A7.2: NEE → Ga naar V3

V8. Treft deze krimp ook de sociale economie?

- A8.1: JA/NEE → Tewerkstelling zal waarschijnlijk dalen, maatregelen ter omscholing/ondersteuning waarschijnlijk nodig, al dan niet voor spelers in de sociale economie.

Figuur 7: Sociale impactbepaling: vragen in beslisboom.

Voetnoten:

*Hierbij worden de dienstensector, bouw, transport en maakindustrie gezien als grote tewerkstellers in Vlaanderen

**reshoring = het terugbrengen van economische activiteit naar Vlaanderen vanuit derde landen

***outsourcing = het verdwijnen van economische activiteit uit Vlaanderen naar derde landen

****In de Green Skills Raadmap van DWSE wordt de nood geconcentreerd in de bouw, logistiek, circulaire economie, diensten, maakindustrie en landbouw

4 RESULTAAT

4.1 Impact inschatting – individueel

Uit de hoger besproken beslissingsbomen komen een aantal conclusies voor wat betreft de eventuele impact op economisch, omgevings- en sociaal vlak. Deze conclusies zijn kwalitatief. Ze kunnen worden samengevat in een overzichtstabel met het onderstaand format. Voor elk luik wordt er een score toegekend. De impact kan positief of negatief zijn, in mindere of meerdere mate. De daaraan gekoppelde nood tot interventie kan eveneens positief of negatief zijn.

Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD)		Impact Interv.
ECONOMIE	Argumentatie	
Verbod/uitdoving? Kostenstijging? Doorrekening? Daling vraag? * Top x KMO bedrijfstakken? Compensatie zonder tussenkomst? Overheidsinterventie (compensatie of boost)? *Omwille van andere redenen dan kostenstijging		+/-
OMGEVING	Argumentatie	
Specifieke milieu-/omgevingsdoelstelling? Indirecte/LT milieu-impact?		+/-
SOCIAAL	Argumentatie	
Tewerkstelling Competentieversteking Sociale economie		+/-

Conclusie betreffende globale impact:			
Positief	Eerder positief	Eerder negatief	Negatief
ECONOMIE	Verwachten we dat de bijdrage van Vlaamse KMO's tot de Vlaamse economie onder invloed van dit initiatief (zonder verdere overheidsinterventie) stijgt of daalt? (Merk op: bij Richtlijnen zijn er meer vrijheidsgraden en dus ook meer onzekerheden omtrent de uiteindelijke vorm van de implementatie dan bij Verordeningen.) ?		
OMGEVING	Draagt deze maatregel bij tot het halen van omgevingsdoelstellingen (zoals opgevolgd door de kernset van Departement Omgeving) via veranderingen in milieubeleid en milieuprestaties van Vlaamse KMO's en/of via bijkomende mogelijkheden tot monitoring door de Vlaamse Overheid ?		
SOCIAAL	Verwachten we dat de werkgelegenheid in KMO's onder invloed van deze maatregel kan stijgen, en biedt dit specifiek ook kansen voor de sociale economie?		

Conclusie met het oog op prioriteren van overheidsoptreden:	
++ : Overheidsinterventie nodig ("must have") + : Overheidsinterventie mogelijk en nuttig ("nice to have") - : Overheidsinterventie niet opportuun of niet effectief ("won't have")	
ECONOMIE	In elke mate is een overheidsinterventie nodig en nuttig om, hetzij de negatieve economische impact (in KMO-gerelateerde sectoren) te milderen, hetzij de positieve economische impact te maximaliseren?
OMGEVING	In welke mate zijn bijkomende maatregelen van de Overheid nodig om het positieve resultaat voor de omgeving te maximaliseren? (+) Of garandeert de omzetting van de Richtlijn of het invoeren van de Verordening als such een positief resultaat voor de omgeving, en zijn bijkomende maatregelen daarom minder opportuun? (-)
SOCIAAL	In welke mate is overheidsinterventie nodig om tewerkstelling in KMO's veilig te stellen of te laten evolueren richting nieuwe competenties voor de groene alsook sociale economie?

Figuur 8: Mogelijke voorstelling van de resultaten van een impactanalyse, en leeswijzer.

4.2 Overzichtsmatrix - portefeuille

Naast het individuele resultaat per wetgeving, kunnen verschillende wetgevingen ten opzichte van elkaar worden afgewogen in een overzichtsmatrix met onderstaand format. Dit laat toe om in één oogopslag de hotspots te identificeren, en eventuele interventies voor verschillende regelgeving te prioriteren.

		ECONOMIE	OMGEVING	SOCIAAL
Regulation/Directive/Proposal 1	Impact			
	Interventie	+	-	-
Regulation/Directive/Proposal 2	Impact			
	Interventie	+	+	-
Regulation/Directive/Proposal 3	Impact			
	Interventie	+	-	+
Regulation/Directive/Proposal 4	Impact			
	Interventie	+	-	-
Regulation/Directive/Proposal 5	Impact			
	Interventie	+	+	-
Regulation/Directive/Proposal 6	Impact			
	Interventie	-	-	+
...	Impact			
	Interventie			
...	Impact			
	Interventie			
...	Impact			
	Interventie			
...	Impact			
	Interventie			

Figuur 9: Mogelijke samenvatting van meerdere resultaten in een portefeuille-overzicht.

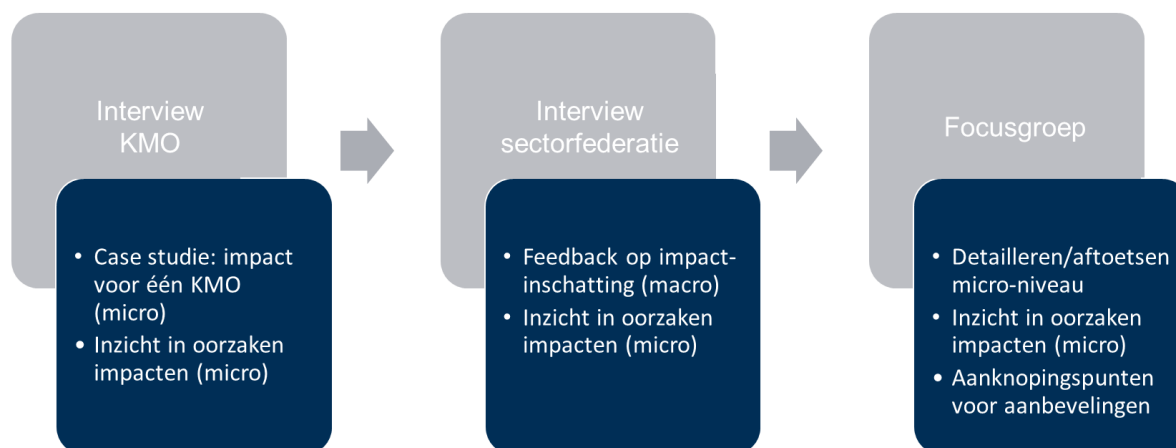
5 VERDER BOUWEN OP HET RESULTAAT

5.1 Stakeholder-overleg

De impactanalyse is *deskwork*. Ze leidt tot een goed begrip van de vereisten van de wetgevende kaders en een eerste inzicht in de impact die ze op macro-niveau met zich meebrengen. Deze resultaten worden daarna best afgetoetst op het terrein, om na te gaan of de hypothesen over ingeschatte impacts effectief overeenkomen met de inschattingen van kmo's. De analyses voor het macro-niveau worden daarbij vergeleken met wat zich afspeelt op het micro-niveau, met name op het niveau van een individuele kmo.

Sector- of ledenorganisaties, experts/adviseurs en kmo's zelf, worden bevroegd. Dit kan via bijvoorbeeld via één-op-één interviews, gevolgd door focusgroepen met een representatieve groep stakeholders. Een aanpak per sector kan nuttig zijn. In de interviews wordt feedback verzameld op de impactinschatting op macro-niveau en gezocht naar oorzaken op micro-niveau.

Sectorfederaties zijn goed op de hoogte van wat er leeft bij kmo's en hebben tegelijkertijd een helikopterzicht over de globale impact op de sector. Dit maakt dat zij een geschikte doelgroep zijn om de macro-analyse af te toetsen aan de praktijk en eventuele aanvullingen te verzamelen. Een bevraging van sectorfederaties en individuele kmo's levert informatie op over de specifieke pijnpunten die één organisatie ervaart alsook over hoe de vereisten van verschillende wetgevende kaders cumuleren. Daarnaast kan worden doorgevraagd om een beter begrip te krijgen van de onderliggende oorzaken van de impact die zij ervaren.

Figuur 10: Stappen richting beleidsformulering

De stakeholderbevraging hoeft niet altijd uitvoerig te zijn. Focusgroepen kunnen eventueel ook georganiseerd worden zonder voorafgaande interviews met een sectorfederatie of kmo. In dat geval wordt iedereen voor het eerst bevroegd in de focusgroep. Voor herzieningen van bestaande regelgeving, waar stakeholders al vertrouwd mee zijn, kan dit bijvoorbeeld een optie zijn.

5.2 Beleidsformulering

Als sluitstuk van de impactanalyse en de stakeholder-bevragingen worden een aantal mogelijke interventie-opties gedefinieerd om negatieve impact te remediëren of positieve impact te ondersteunen. Dit gebeurt enkel wanneer dit vanuit de analyse als haalbaar en nuttig wordt geacht. Uit de analyse en het overleg kan namelijk ook blijken dat de overheid niet de meest aangewezen partij is om in te grijpen, of dat ingrijpen inefficiënt of niet zinvol is.

BIJLAGEN

BIJLAGE 1: SAMENVATTING GREEN DEAL WETGEVING GEANALYSEERD IN DEZE STUDIE (SHORTLIST)

Wetgevend Directive 2022/2464	kader: (EU)	Corporate Sustainability Reporting Directive – CSRD (ENG)
		Richtlijn Duurzaamheidsrapportering (NL) – actueel in December 2024
Objectief:	Stakeholder toegang geven tot voldoende en uniforme informatie over de duurzaamheidsimpacten, risico's en opportuniteiten van een organisatie.	
<p>Vereisten: Rapporteren over duurzaamheid in een jaarlijks rapport (met digitale tag) volgens de European Sustainability Reporting Standards (ESRS). Voorafgaand aan de rapportering vraagt men een dubbele materialiteitsanalyse om te bepalen over welke thema's (materiële thema's) de organisatie moet rapporteren. Daarin bepaalt de organisatie welke impacten het heeft op mens en milieu (impact materialiteit) alsook welk financieel effect de duurzaamheidsthema's op de organisatie hebben (financiële materialiteit).</p>		
<p>Status: Lidstaten hebben tot 6 juli 2024 om dit om te zetten in nationale wetgeving. Zij kunnen criteria om te rapporteren verstrengen of boetes opleggen bij niet-naleving.</p>		<p>Timing: Rapportering vanaf 2025 (over financieel jaar 2024) en gefaseerd afhankelijk van grootte organisatie en afhankelijk van welke duurzaamheidsthema's materieel zijn.</p>
<p>Toepassingsgebied:</p> <ul style="list-style-type: none"> • alle beursgenoteerde organisaties muv micro-organisaties • organisaties die aan minstens twee criteria voldoen: • > 250 medewerkers en/of • > €40M omzet en/of • > €20M totale assets • Organisaties buiten EU met > €150M netto omzet in EU met minstens één dochteronderneming in EU die aan criteria voldoet 		<p>Duurzaamheidsthema's volgens de ESRS:</p> <ul style="list-style-type: none"> • E1 Klimaat • E2 Vervuiling • E3 Water • E4 Biodiversiteit • E5 Materiaalgebruik en circulaire economie
<p>Controle op naleving: verplicht via externe auditor</p>		<p>Link: Ook de EU Taxonomy legt vereisten op naar rapportering toe. Hierbij moeten organisaties in scope informatie geven over de mate waarin hun activiteiten bijdragen aan duurzaamheidsobjectieven, namelijk het % activiteiten dat aan bepaalde criteria voldoet.</p>
<p>Bron: https://finance.ec.europa.eu/capital-markets-union-and-financial-markets/company-reporting-and-auditing/company-reporting/corporate-sustainability-reporting_en</p>		

Wetgevend kader: Directive (EU) 2019/1937	Corporate sustainability due diligence Directive – CSDD (ENG)	
Objectief:	Bevorderen van duurzaam en verantwoord ondernemingsgedrag en verankeren van mensenrechten- en milieuoverwegingen in de bedrijfsvoering en corporate governance van ondernemingen.	
Vereisten: Identificeren, beëindigen, voorkomen, beperken en verantwoorden van negatieve gevolgen voor de mensenrechten en het milieu in de eigen activiteiten van de onderneming, de dochterondernemingen en de waardeketens . Daarnaast moeten bepaalde grote bedrijven een plan hebben om ervoor te zorgen dat hun bedrijfsstrategie verenigbaar is met het beperken van de opwarming van de aarde tot 1,5 °C.		
Status: Op 23 februari 2022 heeft de Commissie het voorstel ingediend. Goedgekeurd door de EU-lidstaten op 15 maart 2024. Het EU-parlement keurde op 24 april 2024 een aangepaste versie van het voorstel goed. Op 24 mei keurde de Raad van de EU het voorstel finaal goed.	Timing: Een gefaseerde aanpak voor de inwerkingtreding van de richtlijn. <ul style="list-style-type: none"> • een toepassingsperiode van 3 jaar (2027) voor bedrijven met meer dan 5000 werknemers en een omzet van 1500 miljoen euro • een toepassingsperiode van 4 jaar (2028) voor bedrijven met meer dan 3000 werknemers en een omzet van 900 miljoen euro • een toepassingsperiode van 5 jaar (2029) voor bedrijven met meer dan 1000 werknemers en een omzet van 450 miljoen euro 	
Toepassingsgebied: <ul style="list-style-type: none"> • EU-ondernemingen: alle EU-vennootschappen met 1000+ werknemers en een wereldwijde netto-omzet van €450 mio+ • <i>Bedrijven van buiten de EU die in de EU actief zijn, met een in de EU gegenereerde omzet van €450 mio+</i> 	Opgenomen ondersteuningsmaatregelen voor ondernemingen: <ul style="list-style-type: none"> • Begeleidende maatregelen ter ondersteuning van alle ondernemingen, met inbegrip van kmo's, waarvoor de regels indirect gevolgen kunnen hebben. • Opzetten van individuele of gezamenlijke specifieke websites, platforms of portalen. • Mogelijkheid om kmo's financiële steun te verlenen. • De Commissie kan richtsnoeren vaststellen, onder meer voor modelcontractbepalingen. • De Commissie kan de ondersteuning die lidstaten bieden, aanvullen met nieuwe maatregelen, onder meer om ondernemingen in derde landen te helpen. 	
Controle op naleving: Lidstaten wijzen een autoriteit aan die toezicht houdt op en doeltreffende, evenredige en afschrikkende sancties oplegt, waaronder boetes en nalevingsbevelen.	Link: De CSRD (Corporate Sustainability Reporting Directive) en de CSDD (Corporate Sustainability Due Diligence Directive) zijn twee nauw verwante EU-richtlijnen die beide gericht zijn op het bevorderen van duurzaamheid en verantwoordelijkheid in bedrijfspraktijken.	
Bron: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/nl/ip_22_1145		

Wetgevend kader: Directive (EC) 2009/125	Ecodesign for Sustainable Products Regulation – ESPR (ENG)	
	Verordening betreffende de totstandbrenging van een kader voor het vaststellen van vereisten inzake ecologisch ontwerp voor duurzame producten en tot intrekking van Richtlijn 2009/125/EG (NL) - actueel in December 2024	
Objectief:	Normeren van duurzame producten op de Europese markt en de algemene milieu- en klimaateffecten ervan verminderen, door het vastleggen van prestatie- en informatievereisten voor bijna alle categorieën fysieke goederen die in de handel worden gebracht.	
Vereisten: Verbeteren van de milieuprestaties van producten , door naleving van verplichte minimumnormen omtrent hun energie-efficiëntie en circulariteit.		
Status: Op 30 maart 2022 heeft de Commissie een nieuwe Verordening inzake ecologisch ontwerp voorgesteld. Op 23 april 2024 werd de nieuwe richtlijn door het Parlement goedgekeurd. Op 27 Mei keurde de Raad van de EU de Ecodesign Regulation finaal goed.	Timing: De Verordening treedt in werking op de 20e dag volgende op die van haar bekendmaking in het Publicatieblad. De vereisten in de nieuwe Verordening worden van kracht vanaf 24 maanden na de in werking treding.	
Toepassingsgebied: Alle producten die in de EU in de handel worden gebracht, ongeacht of zij binnen of buiten de EU worden geproduceerd.	Focus van de ESPR eisen: De nieuwe eisen zullen verder gaan dan energie-efficiëntie en gericht zijn op het stimuleren van circulariteit , waaronder: <ul style="list-style-type: none"> • Duurzaamheid, herbruikbaarheid, verbeterbaarheid en repareerbaarheid van producten • Aanwezigheid van chemische stoffen die hergebruik en recycling van materialen belemmeren • Energie- en hulpbronnenefficiëntie • Gerecycleerde inhoud • Koolstof- en ecologische voetafdruk • Beschikbare productinformatie, met name een digitaal productpaspoort 	
Controle op naleving: De nationale markttoezichtautoriteiten controleren of producten die in de EU worden verkocht, voldoen aan de voorschriften van de verordeningen inzake ecologisch ontwerp en energie-etikettering.	Link: ESPR is gebaseerd op en zal uiteindelijk de huidige richtlijn inzake ecologisch ontwerp 2009/125/EG vervangen. Totdat dit gebeurt, zal de bestaande richtlijn blijven functioneren, onder meer door de uitvoering van het nieuwe werkplan voor ecologisch ontwerp en energie-etikettering 2022-2024, dat ook op 30 maart 2022 is aangenomen.	
Bron: https://commission.europa.eu/energy-climate-change-environment/standards-tools-and-labels/products-labelling-rules-and-requirements/sustainable-products/ecodesign-sustainable-products-regulation_en		

Wetgevend kader: Directive (EU) 2020/852	Taxonomy Regulation (ENG)	
Objectief:	Vastleggen van een gemeenschappelijke definitie van economische activiteiten die als ecologisch duurzaam kunnen worden beschouwd , die geldt voor zowel financiële als niet-financiële ondernemingen, om duurzame investeringen te bevorderen.	
<p>Vereisten: Transparantie rond ecologisch duurzame beleggingen bij precontractuele informatieverschaffing en in periodieke verslagen, transparantie rond financiële producten die milieukennissen promoten bij precontractuele informatieverschaffing en in periodieke verslagen, en transparantie van andere financiële producten bij precontractuele informatieverschaffing en in periodieke verslagen.</p> <p>4 voorwaarden zijn opgesteld om te bepalen of een economische activiteit als duurzaam omschreven mag, nl. (1) een substantiële bijdrage leveren aan minstens één milieudoelstelling (klimaat mitigatie, klimaat adaptatie, water, circulaire economie, verontreiniging vermijden, biodiversiteit); (2) geen schade berokkenen aan ander milieudoelstellingen; (3) voldoen aan minimale waarborgen; (4) voldoen aan de technische screening criteria uit de Taxonomy Delegated Acts.</p>		
<p>Timing: Op 12 juli 2020 is de verordening in werking getreden.</p>		
<p>Toepassingsgebied: Deze richtlijn is van toepassing op:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Genomen maatregelen die voorschriften vaststellen voor financiële marktdeelnemers of uitgevende instellingen ten aanzien van financiële producten of bedrijfsobligaties die als ecologisch duurzaam beschikbaar worden gesteld • Financiële marktdeelnemers met financiële producten • Ondernemingen die zijn onderworpen aan de verplichting een niet-financiële verklaring of een geconsolideerde niet-financiële verklaring openbaar te maken 	<p>EU-taxonomienavigatie:</p> <p>De Commissie heeft een educatieve en gebruiksvriendelijke website opgezet met een reeks online-instrumenten om gebruikers te helpen de EU-taxonomie op een eenvoudige en praktische manier te begrijpen, waardoor de uitvoering ervan wordt vergemakkelijkt en bedrijven wordt ondersteund bij hun rapportageverplichtingen.</p>	
<p>Controle op naleving: Toezicht door de lidstaten.</p>	<p>Link: In het actieplan voor de financiering van duurzame groei werd opgeroepen tot de invoering van een gemeenschappelijk classificatiesysteem voor duurzame economische activiteiten, of een "EU-taxonomie".</p>	
<p>Bron: https://finance.ec.europa.eu/sustainable-finance/tools-and-standards/eu-taxonomy-sustainable-activities_en</p>		

Wetgevend kader: Directives (EU) 2019/1020 en 2019/904	Regulation on Packaging and Packaging Waste (ENG) (Proposal)	
Objectief:	Aanpakken van toenemende hoeveelheden verpakkingsafval en harmonisatie van de nationale maatregelen inzake verpakking en het beheer van verpakkingsafval.	
Vereisten: Verminderen van verpakkingsafval op het niveau van de lidstaten, verplichte hergebruiksdoelstellingen voor geselecteerde verpakkingsgroepen, beperken van oververpakking en onnodige verpakking, ondersteunen van hergebruik- en hervulsystemen, vaststellen van ontwerpcriteria voor recycling die van toepassing zijn op alle verpakkingen, invoeren van minimumpercentages voor gerecyclede inhoud in plastic verpakkingen, implementeren van verplichte statiegeldsystemen voor plastic flessen en aluminium blikjes, harmoniseren van etikettering van verpakkingen en afvalbakken.		
Status: Op 30 november 2022 stelde de Commissie een herziening van EU-regels inzake verpakking en verpakkingsafval voor. Op woensdag 24 april 2024 werd het voorstel door het Europees Parlement goedgekeurd.	Timing: <ul style="list-style-type: none"> • Recyclagedoelstellingen worden strenger in 2025 en 2030. • Lidstaten moeten er onder meer voor zorgen dat tegen eind 2024 regelingen voor producentenverantwoordelijkheid voor alle verpakkingen zijn vastgesteld. • Alle verpakkingen moeten ontworpen zijn voor recyclage tegen 1 januari 2030, en moeten op grote schaal recycleerbaar zijn tegen 1 januari 2035. • Kunststofverpakkingen moeten tegen 1 januari 2030 een minimumpercentage gerecycleerd materiaal bevatten, met verdere verhogingen gepland voor 2040. 	
Toepassingsgebied: De richtlijn is van toepassing op alle verpakkingen. Er zijn ook specifieke recyclingdoelstellingen voor de volgende verpakkingsgroepen: <ul style="list-style-type: none"> • Kunststof • Hout • Ferrometalen • Aluminium • Glas • Papier en karton 	Doelstellingen van de herziening: <ul style="list-style-type: none"> • De productie van verpakkingsafval voorkomen, in hoeveelheid verminderen en hergebruik en navulling bevorderen • Ervoor zorgen dat alle verpakkingen op de EU-markt tegen 2030 op een economisch haalbare manier kunnen worden gerecycled • Het gebruik van gerecycleerde kunststoffen in verpakkingen verhogen, waardoor recycling van hogere kwaliteit („gesloten lus”) mogelijk wordt en nieuwe materialen worden vervangen 	
Controle op naleving: De lidstaten verstrekken jaarlijks gegevens over de productie van verpakkingsafval, nuttige toepassing en gegevens over het verbruik van lichte plastic draagtassen.	Link: De herziening van de richtlijn draagt bij tot de verwezenlijking van de doelstelling van de Europese Green Deal en het nieuwe actieplan voor de circulaire economie.	
Bron: https://environment.ec.europa.eu/topics/waste-and-recycling/packaging-waste_en		

Wetgevend kader: Directive (EU) 2023/1115	Deforestation-free products Regulation (ENG)
	Richtlijn ontbossingsvrije producten (NL) - actueel in December 2024
Objectief:	Bevorderen van de consumptie van “ontbossingsvrije” producten en verminderen van de impact van de EU op de wereldwijde ontbossing en bosdegradatie.
Vereisten: Elke marktdeelnemer of handelaar die grondstoffen in de EU in de handel brengt of daaruit exporteert, moet kunnen aantonen dat de producten niet afkomstig zijn van recent ontbost land of hebben bijgedragen tot bosdegradatie.	
Status: Op 29 juni 2023 is deze verordening in werking getreden.	Timing: De nieuwe regels voor exploitanten en handelaren zullen ingaan vanaf 30 december 2024 (18 maanden transitieperiode.) Voor micro- en kleine ondernemingen gaan de regels pas in vanaf 30 juni 2025 (24 maanden transitieperiode).
Toepassingsgebied: De producten die relevant zijn voor deze richtlijn zijn onder andere producten die volgende grondstoffen bevatten of daarmee gevoederd of vervaardigd zijn: runderen, cacao, koffie, oliepalm, rubber, soja en hout. Naast hun langere transitieperiode, zullen micro- en kleine ondernemingen ook specifieke bepalingen genieten.	Ontbossingsinformatiesysteem: Op 18 december 2023 begon de testperiode van het ontbossingsinformatiesysteem, die liep tot eind januari 2024. Het doel van het informatiesysteem is om de indiening en verwerking van zorgvuldigheidsverklaringen voor relevante marktdeelnemers, handelaren, bevoegde autoriteiten en douane te vergemakkelijken, met als oogmerk een soepele overgang te garanderen aan het einde van 2024, wanneer de regels van kracht worden.
Controle op naleving: De lidstaten moeten controles uitvoeren om te waarborgen dat goederen en producten die op de markt zijn gebracht, beschikbaar zijn gesteld of geëxporteerd worden, afkomstig zijn van ontbossingsvrije percelen en legaal zijn geproduceerd. Dit omvat het controleren van de geldigheid van de zorgvuldigheidsverklaringen en de naleving van exploitanten. In België is de FOD VVVL hiervoor bevoegd.	Link: De richtlijn maakt deel uit van een breder actieplan ter bestrijding van ontbossing en bosdegradatie, dat voor het eerst is geschetst in de mededeling van de Commissie van 2019 over het opvoeren van de EU-actie ter bescherming en herstel van de bossen in de wereld. Dit werd later bevestigd door de Europese Green Deal , de EU-biodiversiteitsstrategie voor 2030 en de “van boer tot bord”-strategie.
Bron: https://environment.ec.europa.eu/topics/forests/deforestation/regulation-deforestation-free-products_en	

Wetgevend kader: Directives (EU) 2019/771 en 2020/1828	Directive on common rules promoting the repair of goods ("Right to Repair") (Proposal) (ENG)	
Objectief:	Bevorderen van de reparatie van goederen , in de context van naverkoop wanneer goederen door consumenten worden gebruikt.	
Vereisten: Prioriteren van reparatie als een remedie voor niet-conformiteit van goederen wanneer reparatie goedkoper of even duur is als vervanging. Daarnaast zijn er verschillende maatregelen opgenomen om reparatie en hergebruik van goederen te vergemakkelijken en aan te moedigen .		
Status: Op 22 maart 2023 heeft de Commissie een voorstel rond gemeenschappelijke regels ter bevordering van de reparatie van goederen aangenomen. Op 23 april 2024 werd de Directive door het Europees Parlement goedgekeurd.	Timing: De Raad moet het voorstel nu formeel aannemen. Zodra dit is aangenomen, treedt de richtlijn in werking op de 20e dag volgende op die van haar bekendmaking in het Publicatieblad. De omzettingstermijn waarover lidstaten beschikken wordt vastgesteld bij de aanneming van de richtlijn en is meestal binnen twee jaar na goedkeuring van de richtlijn.	
Toepassingsgebied: De richtlijn is van toepassing op alle fysieke goederen die in de handel worden gebracht, met uitzondering van: <ul style="list-style-type: none"> • Levensmiddelen • Diervoeders • Geneesmiddelen voor menselijk • Diergeneesmiddelen • Levende planten, dieren en micro-organismen • Producten van menselijke oorsprong • Producten van planten en dieren, rechtstreeks verband houdend met toekomstige vermeerdering ervan 	Maatregelen die verder gaan dan de wettelijke garantie: <ul style="list-style-type: none"> • Verplichting tot reparatie van goederen waarop op grond van rechtshandelingen van de Unie repareerbaarheidsvereisten van toepassing zijn • Consumenten informeren over de reparatieverplichting van producenten • Een online nationaal reparatieplatform om consumenten eenvoudiger naar herstellere toe te leiden • Een Europees reparatie-informatieformulier om de consument te informeren, oa. omtrent de prijs • Een vrijwillige Europese kwaliteitsnorm voor reparatiediensten • Na herstel wordt de garantieperiode verlengd met 1 jaar 	
Controle op naleving: Nog niet bepaald	Link: Deze richtlijn focust samen met de richtlijn ecologisch ontwerp en de richtlijn betreffende de versterking van de consumenten voor de groene transitie, op de volledige levenscyclus van goederen en ze vormen samen het "Recht op reparatie" .	
Bron: https://commission.europa.eu/law/law-topic/consumer-protection-law/consumer-contract-law/rules-promoting-repair-goods_en#:~:text=This%20proposal%20for%20a%20Directive.the%20%27right%20to%20repair%27		

Wetgevend kader: Directive (EU) 2023/1791	Revision of the Energy Efficiency Directive (ENG)
	Richtlijn energie-efficiëntie (NL) - actueel in December 2024
Objectief:	Verhogen van het EU-streefcijfer voor energie-efficiëntie , waardoor lidstaten verplicht worden gezamenlijk te zorgen voor een extra vermindering van het energieverbruik met 11,7 % in vergelijking met de prognoses van het referentiescenario voor 2020.
Vereisten: Vaststellen van indicatieve nationale bijdragen a.d.h.v. een combinatie van objectieve criteria die de nationale omstandigheden weerspiegelen. Versterking van het “gap-filling”-mechanisme dat zal worden geactiveerd als landen achterblijven bij het leveren van hun nationale bijdragen.	
Status: Lidstaten moeten besparen op het eindverbruik van energie voor de gehele verplichtingsperiode (van 2021 tot 2030), wat overeenkomt met nieuwe jaarlijkse besparingen van min. 1,3% in 2024-2025, 1,5% in 2026-2027 en 1,9% in 2028-2030.	Timing: De originele richtlijn energie-efficiëntie dateert van 2012. Op 20 september 2023 werd de herziening bekendgemaakt en op 10 oktober 2023 is ze in werking getreden.
Toepassingsgebied: De verplichtingen inzake energieaudit worden uitgebreid tot alle ondernemingen, ongeacht hun omvang, die energie boven een bepaalde drempel verbruiken . Daarom zouden kmo's ook een energieaudit moeten uitvoeren, waar er een aanzienlijk energiebesparingspotentieel is. De richtlijn maakt energiebeheersystemen verplicht voor grote industriële energieconsumenten.	Criteria die de nationale omstandigheden weerspiegelen: <ul style="list-style-type: none"> • Energie-intensiteit • Bbp per hoofd van de bevolking • Energiebesparingspotentieel • Vermindering van het vaste energieverbruik
Controle op naleving: Lidstaten zijn verplicht om verslag uit te brengen over investeringen in energie-efficiëntie, met inbegrip van energieprestatiecontracten, om transparantie en verantwoordingsplicht te waarborgen.	Link: Dit voorstel werd verder versterkt door het REPowerEU-plan van mei 2022, met als doel Europa's afhankelijkheid van Russische fossiele brandstofimport te verminderen .
Bron: Energy Efficiency Directive (europa.eu)	

Wetgevend kader: Directive (EU) 2010/75	Revision of the Industrial Emissions Directive – IED (ENG)	
	Richtlijn industriële emissies (NL) - actueel in December 2024	
Objectief:	Verminderen van schadelijke industriële emissies in de EU, zodat de menselijke gezondheid en het milieu als geheel beschermd worden.	
Vereisten: Ongeveer 52,000 industriële installaties moeten werken overeenkomstig een vergunning (toegestaan door de autoriteiten van de lidstaten). Deze vergunning moet voorwaarden bevatten die zijn vastgesteld overeenkomstig de beginselen en bepalingen van de richtlijn. De vergunningsvoorwaarden, inclusief de emissiegrenswaarden, moeten gebaseerd zijn op de Beste Beschikbare Technieken (BBT).		
Status: Momenteel zijn de vereisten uit de originele richtlijn van kracht. De originele richtlijn industriële emissies dateert van 2010. In 2022 heeft de Commissie een voorstel gepubliceerd om de IED en de E-PRTR (Industrial Emissions Portal) te herzien.	Timing: Op 12 maart 2024 heeft het Europees parlement een geamendeerd voorstel aangenomen, en op 12 april werd het goedgekeurd door de Raad van Europa. Eens gepubliceerd, wordt de nieuwe richtlijn van kracht 20 dagen na de publicatie. De lidstaten krijgen 22 maanden de tijd om de richtlijn om te zetten in nationale wetgeving.	
Toepassingsgebied: De richtlijn betreft emissies voor grote industriële installaties en intensieve veehouderijen.	Doelstellingen van de herziening: De herziene richtlijn zal zorgen voor volledige en consistente implementatie van de IED in alle lidstaten , met <ul style="list-style-type: none"> • Strengere vergunningcontroles op lucht- en wateremissies • Verhoogde investeringen in nieuwe, schonere technologieën • Ondersteuning voor een duurzamere groei van cruciale sectoren voor een schone, koolstofarme en circulaire economie • Bijkomende intensieve landbouw- en industriële activiteiten, waarbij milieuschade bij de bron wordt tegengegaan door het toepassen van de Beste Beschikbare Technieken • Verbeterde transparantie van gegevens, door vergunningsamenvattingen online beschikbaar te maken en meer mogelijkheden te bieden voor publieke participatie. 	
Controle op naleving: Lidstaten zorgen voor de monitoring van emissies, zodat de bevoegde autoriteit kan controleren of voldaan wordt aan de voorwaarden. Via het Europees register voor de uitstoot en overbrenging van verontreinigende stoffen (E-PRTR) worden de door de lidstaten gerapporteerde emissiegegevens toegankelijk gemaakt in een openbaar register.	Link: De herziening van de IED biedt een kader voor de exploitatie van industriële installaties in de EU dat in overeenstemming is met de Europese Green Deal en het actieplan tot nulverontreiniging .	
Bron:	https://environment.ec.europa.eu/topics/industrial-emissions-and-safety/industrial-emissions-directive_en#:~:text=major%20industrial%20activities%20in%20industrial%20processes	

Wetgevend Directive 2008/400	kader: (COM)	Public Procurement Directive / Green Public Procurement GPP (ENG)	
		Richtlijn overheidsopdrachten (NL) - actueel in December 2024	
Objectief:	Vergroenen van openbare overheidsopdrachten , door in te zetten op goederen, diensten en werkzaamheden met een lagere milieu-impact.		
Vereisten: Opnemen van vrijwillige GPP criteria waarnaar bij de selectie en gunning van overheidsopdrachten naar verwezen kan worden.			
Status: GPP is een instrument waarbij lidstaten vrijwillig kunnen bepalen in hoeverre beleid en criteria worden toegepast.		Timing: Het Gemeenschappelijk Centrum voor Onderzoek (JRC) van de Commissie leidt het proces voor de ontwikkeling van criteria op basis van een jaarlijks GPP-werkplan .	
Toepassingsgebied: De Europese GPP-criteria kunnen worden opgenomen in een openbare aanbestedingsprocedure voor goederen, diensten of werken om de milieueffecten van een aankoop te verminderen.		Productgroepen waarvoor vrijwillige GPP criteria zijn opgesteld:	
Controle op naleving: Vrijwillig instrument, zonder controlemechanismen		Link: Naast de vrijwillige GPP-criteria, zijn er wettelijke vereisten in de EU-wetgeving die verplicht zijn voor alle overheidsinkopers: <ul style="list-style-type: none"> • Richtlijn schone voertuigen • Energie-efficiënte richtlijn • Richtlijn energieprestatie van gebouwen 	
Bron: https://green-business.ec.europa.eu/green-public-procurement_en			

BIJLAGE 2: SAMENVATTING VAN IMPACTANALYSES VOOR DE ONDERZOCHE GREEN DEAL WETGEVING

Voor de volledige beschrijving van de impact-analyses verwijzen we naar het eindrapport.

Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD)

Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD)		Impact	Interv.
ECONOMIE			
Verbod/uitdoving?	Geen verbod of uitdooftverplichting.		+
Kostenstijging?	Beperkte kostenstijging voor informatiegaring en rapportering. Op middellange termijn ook mogelijks kosten voor aanpassing bedrijfsvoering op vraag van stakeholders, naar aanleiding van CSRD.		
Doorrekening?	Risico op daling van vraag o.w.v. doorrekenen van bijkomende kosten.		
Daling vraag?*	Voor KMO's die achterop hinken kan een daling van de vraag optreden. Bedrijfsvoering aanpassen is in dat geval nodig.		
Top x KMO bedrijfstakken?	Het betreft hier een transversale maatregel => Top x KMO bedrijfstakken worden ook geïmpacteerd.		
Compensatie zonder tussenkomst?	Het is <u>onzeker</u> of zonder bijkomend overheidsoptreden de negatieve impact van CSRD (op langere termijn) <u>gecompenseerd</u> zal worden door verschuivingen tusschen KMO's (bijkomende, nieuwe producten en diensten) en bijkomende vraag .		
Overheidsinterventie (compensatie of boost)?	Ja, overheidsinterventie kan (bijv. via communicatie rond CSRD) voor een versnelde alignering van vnl. grote bedrijven met CSRD (en achterliggende duurzaamheidsaspecten) zorgen, waardoor KMO's producten/diensten kunnen leveren aan bedrijven die hun bedrijfsvoering aanpassen.		
*Omwille van andere redenen dan kostenstijging			
OMGEVING			
Specifieke milieu-/omgevingsdoelstelling?	Geen specifieke, kwantitatieve milieudoelstellingen. Milieudoelstellingen worden indirect nagestreefd.		+
Indirecte/LT milieu-impact?	Indirect, en op lange termijn, wordt een positieve milieu-impact nagestreefd en verwacht. Bijkomende rapporteringsverplichtingen (voornamelijk voor grote bedrijven) maken bijkomende monitoring mogelijk.		
SOCIAAL			
Tewerkstelling	Lage impact op tewerkstelling in specifieke KMO-sectoren verwacht.		-
Competentieversterking	Nood aan competentieversterking, maar niet uitsluitend voor KMO sectoren, en beperkt in KMO's		
Sociale economie	Zeër beperkte impact op sociale economie		

Bronnen

RICHTLIJN (EU) 2022/2464 VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD van 14 december 2022 tot wijziging van Verordening (EU) nr. 537/2014, Richtlijn 2004/109/EG, Richtlijn 2006/43/EG en Richtlijn 2013/34/EU, met betrekking tot duurzaamheidsrapportering door ondernemingen

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022L2464>

COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT IMPACT ASSESSMENT

Accompanying the document Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council amending Directive 2013/34/EU, Directive 2004/109/EC, Directive 2006/43/EC and Regulation (EU) No 537/2014, as regards corporate sustainability reporting (SWD(2021) 150 final)

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021SC0150>

Corporate Sustainability Due Diligence Directive (CSDDD)

Corporate Sustainability Due Diligence Directive (CSDDD)		Impact	Interv.
ECONOMIE			
Verbod/uitdoving?	Geen verbod of uitdoofverplichting	+	
Kostenstijging?	Relatief beperkte bijkomende kosten o.w.v. naleving (vnl onrechtstreeks via hun klanten)		
Doorrekening?	Geen belangrijke daling van vraag o.w.v. doorgerekende kosten		
Daling vraag?*	Voor KMO's die achterop hinken kan een daling van de vraag optreden. Bedrijfsvoering aanpassen is in dat geval nodig.		
Top x KMO bedrijfstakken?	Het betreft hier een transversale maatregel => Top x KMO bedrijfstakken worden ook geïmpacteerd.		
Compensatie zonder tussenkomst?	Ook zonder bijkomend overheidsoptreden kan eventuele negatieve impact van CSDDD gecompenseerd worden door verschuivingen (tussen KMO's) en bijkomende vraag (bijv. ten nadele van bedrijven buiten EU die niet rechtstreeks of onrechtstreeks aan CSDDD worden blootgesteld.		
Overheidsinterventie (compensatie of boost)?	Ja, overheidsinterventie kan (bijv. via communicatie rond CSRD) voor een versnelde alignering van vnl. grote bedrijven met duurzaamheidsaspecten zorgen, waardoor KMO's producten/diensten kunnen leveren aan bedrijven die hun bedrijfsvoering aanpassen.		
<small>*Omwille van andere redenen dan kostenstijging</small>			
OMGEVING			
Specifieke milieu-/omgevingsdoelstelling?	Geen specifieke, kwantitatieve milieudoelstellingen. Milieudoelstellingen worden indirect nagestreefd. Via verplichting tot indienen klimaattransitieplan zijn er concrete kwantitatieve doelstellingen op bedrijfsniveau.	+	
Indirecte/Lange termijn milieu-impact?	Indirect, en op lange termijn, wordt een positieve milieu-impact nagestreefd (vooral met betrekking tot klimaatmitigatie). Bijkomende rapporteringsverplichtingen (bij grote bedrijven) maken nieuwe monitoring mogelijk.		
SOCIAAL			
Tewerkstelling	Zeer lage impact op tewerkstelling in specifieke KMO-sectoren verwacht.	-	
Competentieversterking	Nood aan competentieversterking, maar niet uitsluitend voor KMO sectoren, en beperkt in KMO's (zeer beperkt aantal bedrijven in scope)		
Sociale economie	Zeer beperkte impact op sociale economie		

Bronnen

COM(2022) 71 final. Voorstel voor een RICHTLIJN VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD inzake passende zorgvuldigheid in het bedrijfsleven op het gebied van duurzaamheid en tot wijziging van Richtlijn (EU) 2019/1937
[EUR-Lex - 52022PC0071 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/eur-lex.do?uri=CELEX:32022PC0071:EN:HTML)

European Parliament legislative resolution of 24 April 2024 on the proposal for a directive of the European Parliament and of the Council on Corporate Sustainability Due Diligence and amending Directive (EU) 2019/1937 (COM(2022)0071 – C9-0050/2022 – 2022/0051(COD))
https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2024-0329_EN.html#top

COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT IMPACT ASSESSMENT REPORT Accompanying the document Proposal for a DIRECTIVE OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL on Corporate Sustainability Due Diligence and amending Directive (EU) 2019/1937 (SWD(2022) 42 final)

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=SWD%3A2022%3A42%3AFIN&qid=16457245216490181>

Ecodesign for Sustainable Products Regulation (ESPR)

Ecodesign for Sustainable Products Regulation		Impact	Interv.
ECONOMIE			
Verbod/uitdoving?	Productieverbod of uitdoven van bepaalde producten of diensten is voorzien.	+	+
Top x KMO bedrijfstakken?	Een aantal KMO's zal een negatieve economische impact ervaren omwille van de vereiste transitie		
Compensatie zonder tussenkomst?	Deze wetgeving kan bepaalde KMO's in hun kernprocessen raken en een <u>negatieve impact</u> op de Vlaamse KMO-sector is dus mogelijk indien de KMO's niet (tijdig) naar de ecodesign conforme productie kunnen maken. Het is onzeker of het verlies bij KMO's die niet tijdig aan de nieuwe eisen kunnen voldoen, zal gecompenseerd worden door andere Vlaamse KMO's. Er treedt wel een (gedeeltelijke) verschuiving op naar KMO's die wel aan de voorwaarden kunnen voldoen (binnen of buiten Vlaanderen). Deze laatste kunnen mogelijk ook hun marktaandeel in andere lidstaten uitbreiden en obdervinden binnen de EU een minder intense concurrentie van bedrijven buiten de EU (die zich niet aan de Ecodesign vereisten willen onderwerpen, en dus niet binnen de EU leveren).		
Overheidsinterventie (compensatie of boost)?	Ja, een overheidsoptreden - zowel langs de aanbod- als de vraagzijde - kan in een aanvangsfase belangrijk zijn om het groeipotentieel van de herstelmarkt te verzekeren en versneld te realiseren.		
OMGEVING			
Specifieke milieu-/omgevingsdoelstelling?	Ja. De ESPR heeft tot doel om de milieuprestaties van producten ten verbeteren. Op die manier zal de consumptie-voetafdruk van de Europeaan te verkleinen, en zal ook indirect de milieupact van productie en afvalverwerking verminderen.	+	+
(Kern)domein?	Doelstellingen zijn gelinkt aan koolstofvoetafdruk, materialenvoetafdruk, circulariteitsgraad materialengebruik, energiegebruik, verloren gezonde levensjaren door hormoonverstorende stoffen.		
Nieuw of bestaand?	Het initiatief kan een hefboom zijn om de doelstellingen sneller te halen. Gevaar voor rebound effecten.		
SOCIAAL			
Tewerkstelling	Focus in de eerste plaats op productiebedrijven (met uitzonderingen zoals geneesmiddelen, planten en voertuigen). KMO-sectoren als bouw- en maakindustrie worden geïmpacteerd maar totale impact op tewerkstelling is onduidelijk. Verdere afwachting van product-specifieke eisen in ontwikkeling nodig.	+	+
Competenties	Ja. Er zal nood zijn aan versterking van competenties rond circulair design, gerecycleerde materialen enz. Dit zit vooral in reeds bestaande jobs, waardoor de nood vooral gaat om green enhanced skills.		
Sociale economie	Ja, mogelijks opportuniteiten voor de sociale economie, o.a. wegens de extra focus op recyclage en demontage.		

Bronnen

COM(2022) 142 final. Voorstel voor een VERORDENING VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD betreffende de totstandbrenging van een kader voor het vaststellen van vereisten inzake ecologisch ontwerp voor duurzame producten en tot intrekking van Richtlijn 2009/125/EG

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2022%3A0142%3AFIN>

European Parliament legislative resolution of 23 April 2024 on the proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council establishing a framework for setting eco-design requirements for sustainable products and repealing Directive 2009/125/EC (COM(2022)0142 – C9-0132/2022 – 2022/0095(COD))

https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2024-0303_EN.html

COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT IMPACT ASSESSMENT Accompanying the document Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council establishing a framework for setting ecodesign requirements for sustainable products and repealing Directive 2009/125/EC (SWD(2022) 82 final)

[Sustainable products initiative \(europa.eu\)](https://european-council.europa.eu/media/en/press-communications/infographic/infographic-ecodesign-requirements-for-sustainable-products-2022-01.pdf)

CSES & Oxford Research (2012) Evaluation of the Ecodesign Directive (2009/125/EC) Final Report

[Evaluation of the Ecodesign Directive \(2009/125/EC\) - Publications Office of the EU \(europa.eu\)](https://publications.ec.europa.eu/publication-detail/-/publication/11111111-1111-1111-1111-111111111111)

Taxonomy Regulation

Taxonomy Regulation		Impact	Interv.
ECONOMIE			
Verbod/uitdoving?	Geen verbod of uitdooftverplichting	+	+
Kostenstijging?	Nee, de taxonomieverordening leidt an sich slechts tot beperkte bijkomende kosten en enkel voor niet groene activiteiten en investeringen.		
Doorrekening?	Geen belangrijke daling van vraag o.w.v. doorgerekende kosten		
Daling vraag?*	Voor KMO's die achterop hinken kan een daling van de vraag optreden. Bedrijfsvoering aanpassen is in dat geval nodig.		
Top x KMO bedrijfstakken?	Het betreft hier een transversale maatregel => Top x KMO bedrijfstakken worden ook geïmpacteerd.		
Compensatie zonder tussenkomst?	Ja, ook zonder een bijkomend overheidsoptreden zal het beperkte negatieve impact op de bijdrage van bepaalde Vlaamse KMO's door de toepassing van de taxonomieverordening, waarschijnlijk <u>gecompenseerd</u> worden.	-	-
Overheidsinterventie (compensatie of boost)?	Ja, overheidsinterventie kan (bijv. via communicatie rond taxonomie) voor een versnelde alignering van vnl. grote bedrijven met duurzaamheidsaspecten zorgen, waardoor KMO's producten/diensten kunnen leveren aan bedrijven die hun bedrijfsvoering/investeringsproject aanpassen.		
<small>*Omwille van andere redenen dan kostenstijging</small>			
OMGEVING			
Specifieke milieu-/omgevingsdoelstelling?	Geen specifieke, kwantitatieve milieudoelstellingen. Milieudoelstellingen worden indirect nagestreefd.	-	-
Indirecte/Lange termijn milieu-impact?	Indirect, en op lange termijn, wordt een positieve transitie nagestreefd. Toenemende transparantie in waardenketens.		
SOCIAAL			
Tewerkstelling	Geen impact op tewerkstelling in specifieke KMO-sectoren verwacht.	-	-
Competenties	Nood aan competentieversterking, maar sector-onafhankelijk.		
Sociale economie	Geen directe opportuniteit voor sociale economie		

Bronnen

VERORDENING (EU) 2020/852 VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD van 18 juni 2020 betreffende de totstandbrenging van een kader ter bevordering van duurzame beleggingen en tot wijziging van Verordening (EU) 2019/2088
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020R0852>

COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT Accompanying the document COMMISSION DELEGATED REGULATION (EU) .../... supplementing Regulation (EU) 2020/852 of the European Parliament and of the Council by establishing the technical screening criteria for determining the conditions under which an economic activity qualifies as contributing substantially to the sustainable use and protection of water and marine resources, to the transition to a circular economy, to pollution prevention and control or to the protection and restoration of biodiversity and ecosystems and for determining whether that economic activity causes no significant harm to any of the other environmental objectives and amending Delegated Regulation (EU) 2021/2178 as regards specific public disclosures for those economic activities and the COMMISSION DELEGATED REGULATION (EU) .../... amending Delegated Regulation (EU) 2021/2139 by establishing additional technical screening criteria for determining the conditions under which certain economic activities qualify as contributing substantially to climate change mitigation or climate change adaptation and for determining whether those activities cause no significant harm to any of the other environmental objectives (SWD(2023) 239 final)
eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52023SC0239

Alessi, L., Battiston, S., Melo, A.S., Roncoroni, A. (2019). The EU Sustainability Taxonomy: a Financial Impact Assessment. JRC Technical Reports
<https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC118663>

Regulation on Packaging and Packaging Waste (RPPW) (Proposal)

Regulation on Packaging and Packaging Waste (Proposal)		Impact	Interv.
ECONOMIE			
Verbod/uitdoving?	Geen verbod of uitdovingverplichting	+	+
Kostenstijging?	RPPW leidt slechts tot beperkte bijkomende kosten.		
Doorrekening?	Geen belangrijke daling van vraag o.w.v. doorgerekende kosten		
Daling vraag?*	Geen belangrijke daling van vraag om andere redenen, behalve dan misschien door afname van oververpakking.		
Top x KMO bedrijfstakken?	Het betreft hier een transversale maatregel => Top x KMO bedrijfstakken worden ook geïmpacteerd.		
Compensatie zonder tussenkomst?	Ja, ook zonder een bijkomend overheidsoptreden vindt er compensatie van het relatief geringe verlies plaats door KMO's die diensten/producten leveren die de naleving van de RPPW toelaten.		
Overheidsinterventie (compensatie of boost)?	Ja, overheidsinterventie kan ondersteunend werken. Beperkt.		
<small>*Omwille van andere redenen dan kostenstijging</small>			
OMGEVING			
Specifieke milieu-/omgevingsdoelstelling?	Ja. De algemene doelstelling is om ervoor te zorgen dat alle verpakkingen in de EU tegen 2030 herbruikbaar of recycleerbaar zijn.	+	+
(Kern)doel(en)?	Doelstellingen zijn gelinkt aan circulaire economie.		
Nieuw of bestaand?	Het initiatief is een aanvulling op bestaande actiepunten en kan een hefboom zijn om doelstellingen sneller te halen. Bijkomende uitdagingen, wijd verspreid over bedrijven die te maken hebben met productie en gebruik van verpakkingen.		
SOCIAAL			
Tewerkstelling	Geen directe impact op tewerkstelling binnen KMO sectoren. Lasten rond aankoop van nieuwe soorten verpakkingen zullen enkel gelden voor KMO's waar productvolumes minstens 100 ton plastic verpakkingen bevatten op jaarbasis.	-	-
Competenties	Geen directe nood aan competentieversterking binnen KMO-sectoren		
Sociale economie	Mogelijks een krimp in verpakkingsberoepen binnen de sociale economie, doch een groei in het sorteren voor recyclage.		

Bronnen

Voorstel voor een VERORDENING VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD betreffende verpakkingen en verpakkingsafval, tot wijziging van Verordening (EU) 2019/1020 en Richtlijn (EU) 2019/904, en tot intrekking van Richtlijn 94/62/EG. (COM (2022) 677 final) https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:de4f236d-7164-11ed-9887-01aa75ed71a1.0014.02/DOC_1&format=PDF

European Parliament legislative resolution of 24 April 2024 on the proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council on packaging and packaging waste, amending Regulation (EU) 2019/1020 and Directive (EU) 2019/904, and repealing Directive 94/62/EC (COM(2022)0677 – C9-0400/2022 – 2022/0396(COD))
[Texts adopted - Packaging and packaging waste - Wednesday, 24 April 2024 \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52022SC0384)

COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT IMPACT ASSESSMENT REPORT
 Accompanying the document Proposal for a Regulation of the European Parliament and the Council on packaging and packaging waste, amending Regulation (EU) 2019/1020, and repealing Directive 94/62/EC (SWD(2022) 384 final)

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52022SC0384>

Deforestation-free products Regulation (EUDR)

Deforestation Free Products Regulation		Impact	Interv.
ECONOMIE			
Verbod/uitdoving?	Geen verbod of uitdoofverplichting, wel mogelijk impact op aankoopstrategie.	-	-
Kostenstijging?	Kostenstijging verwacht, wat betreft informatie- & documentatiekosten (die belangrijke kosten voor een KMO kunnen betekenen). Kostenstijgingen voor wat betreft inkoop worden als beperkt ingeschat (op voorwaarde dat o.a. er voldoende overgangperiode wordt voorzien zodat het aanbod zich kan aanpassen).		
Doorrekening?	Een doorrekening van vooral de informatie en documentatiekosten aan de eindconsument/klant zal vaak moeilijker zijn zonder een daling van de vraag te veroorzaken.		
Daling vraag?*	Geen daling van vraag om andere redenen dan kosten.		
Top x KMO bedrijfstakken?	Het betreft hier een transversale maatregel => Top x KMO bedrijfstakken worden ook geïmpacteerd.		
Compensatie zonder tussenkomst?	Het verlies van de bijdrage van bepaalde Vlaamse KMO's door de toepassing van de DFPR kan waarschijnlijk slechts in geringe mate gecompenseerd worden door een toename van de bijdrage van KMO's die positief geïmpacteerd worden		
Overheidsinterventie (compensatie of boost)?	Neen, overheidsinterventie kan weinig ondersteuning bieden, aangezien leveranciers van geïmporteerde producten zich grotendeels in het buitenland bevinden.		
<small>*Omwille van andere redenen dan kostenstijging</small>			
OMGEVING			
Specifieke milieu-/omgevingsdoelstelling? (Kern)domein?	Ja. Wereldwijd ontbossing en verlies aan biodiversiteit tegen gaan door in te grijpen in de waardeketen. Doelstellingen zijn gelinkt aan ontbossing, klimaat en verlies aan biodiversiteit.	-	-
Nieuw of bestaand?	Het initiatief is een aanvulling op de agenda rond natuurherstel en diversiteit op Vlaams niveau, maar zal daar niet tot resultaat leiden. De impact situeert zich op het niveau van onze consumptie-voetafdruk.		
ECONOMIE			
Tewerkstelling	Geen direct effect op tewerkstelling in Vlaamse KMO sectoren.	-	-
Competenties	Geen nood aan competentieversterking binnen de KMO sectoren.		
Sociale economie	Geen opportuniteit voor de Vlaamse sociale economie. Ook geen negatieve impact		

Bronnen

Verordening (EU) 2023/1115 van het Europees Parlement en de Raad van 31 mei 2023 betreffende het op de markt van de Unie aanbieden en de uitvoer uit de Unie van bepaalde grondstoffen en producten die met ontbossing en bosdegradatie verband houden, en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 995/2010

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX%3A32023R1115>

COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT IMPACT ASSESSMENT

“Minimising the risk of deforestation and forest degradation associated with products placed on the EU market” Accompanying the document Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL on the making available on the Union market as well as export from the Union of certain commodities and products associated with deforestation and forest degradation and repealing Regulation (EU) No 995/2010 (SWD(2021) 326 final)

[Proposal for a regulation on deforestation-free products - European Commission \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/euro-lex/doi/10.1007/9789276100000_10)

Energy Efficiency Directive (EED)

Revision of the Energy Efficiency Directive		Impact	Interv.
ECONOMIE			
Verbod/uitdoving?	Geen verbod of uitdovingverplichting.	+	+
Kostenstijging?	Lokale maatregelen kunnen leiden tot bijkomende kosten.		
Doorrekening?	Een doorrekening van de beperkte kosten aan de eindconsument/klant zal vaak mogelijk zijn en leidt niet tot een belangrijke daling van de vraag. <u>Op lange termijn</u> , en naarmate verplichtingen worden aangescherpt, kan dit <u>moeilijker</u> volgehouden worden (en zal de vraag waarschijnlijk achtruitgaan..		
Daling vraag?*	Geen daling van vraag om redenen die niet kostengerelateerd zijn.		
Top x KMO bedrijfstakken?	Het betreft hier een transversale maatregel => Top x KMO bedrijfstakken worden ook geïmpacteerd.		
Compensatie zonder tussenkomst?	IN een aanvangsfase kan de (beperkte) negatieve impact gecompenseerd worden, maar mogelijks niet op lange termijn.		
Overheidsinterventie (compensatie of boost)?	Op korte termijn kan overheidsoptreden de vraag naar producten en diensten in het kader van de EED werken ondersteunen.		
<small>*Omwille van andere redenen dan kostenstijging</small>			
OMGEVING			
Specifieke milieu-/omgevingsdoelstelling?	Doelstellingen op vlak van energetische efficiëntie, en dus: klimaat.	+	+
(Kern)domein?	Omgevings- en klimaatdruk verminderen, via een reductie van het energiegebruik.		
Nieuw of bestaand?	Uitbreiding/herschikking van bestaande Richtlijn.		
SOCIAAL			
Tewerkstelling	Ja, mogelijks bijkomende tewerkstelling in bouw, en meer bepaald installatie van koeling en verwarming.	+	+
Competenties	Ja, mogelijks nood aan competentieversterking in KMOs rond energietechnologie.		
Sociale economie	Geen specifieke opportuniteit voor de sociale economie, maar ook geen krimp		

Bronnen:

RICHTLIJN (EU) 2023/1791 VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD van 13 september 2023 betreffende energie-efficiëntie en tot wijziging van Verordening (EU) 2023/955 (herschikking)
[Directive - 2023/1791 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT IMPACT ASSESSMENT REPORT
 Accompanying the Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on energy efficiency (recast)
 (SWD(2021) 623 final)
https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:c20a8b93-e574-11eb-a1a5-01aa75ed71a1.0001.02/DOC_1&format=PDF

COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT IMPACT ASSESSMENT REPORT
 Accompanying the Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on energy efficiency (recast) (SWD(2021) 623 final)
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52021SC0623>

Revision of the Industrial Emissions Directive (IED)

Revision of the Industrial Emissions Directive		Impact	Interv.
ECONOMIE			
Verbod/uitdoving?	Geen verbod of uitdooftverplichting.	+	+
Kostenstijging?	Ja, de naleving van de IED kan an sich tot aanzienlijke bijkomende kosten leiden.		
Doorrekening?	Ja, een doorrekening van de beperkte kosten aan de eindconsument/klant zal vaak mogelijk zijn en leidt niet tot een belangrijke daling van de vraag		
Daling vraag?*	Geen daling van de vraag verwacht (om andere redenen dan prijsstijging).		
Top x KMO bedrijfstakken?	Het aantal geïmpacteerde KMO's uit bedrijfstakken waarin meeste KMO's zich bevinden of waarin zij het meest bruto toegevoegde waarde leveren is eerder beperkt.		
Compensatie zonder tussenkomst?	Ook zonder overheidsinterventie is compensatie van eventuele verliezen mogelijk via verschuivingen bijvoorbeeld.		
Overheidsinterventie (compensatie of boost)?	Overheidsinterventies kunnen ondersteunen, maar (zeer) beperkt.		
<small>*Omwille van andere redenen dan kostenstijging</small>			
OMGEVING			
Specifieke milieu-/omgevingsdoelstelling?	Ja, doelstellingen inzaken het beperken van emissies in lucht, water en bodem, via vergunningsvoorwaarden.	+	+
(Kern)domein?	Nuilverontreiniging		
Nieuw of bestaand?	Initiatief dient als hefboom om doelstelling sneller te halen en bijkomende monitoring mogelijk te maken.		
SOCIAAL			
Tewerkstelling	Geen rechtstreekse impact op tewerkstelling in KMO's verwacht. De beleidsmaatregel focust eerder op sectoren zoals industrie, intensieve landbouw en chemie. Enkel landbouw (met name intensieve veeteelt) zal geïmpacteerd kunnen worden.	-	-
Competenties	Geen nood aan competentieversterking binnen KMO sectoren		
Sociale economie	Geen specifieke opportuniteit noch benadeling voor sociale economie.		

Bronnen:

RICHTLIJN 2010/75/EU VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD van 24 november 2010 inzake industriële emissies (geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging) (herschikking)

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:02010L0075-20110106>

Proposal for a DIRECTIVE OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL Amending Directive 2010/75/EU of the European Parliament and of the Council of 24 November 2010 on industrial emissions (integrated pollution prevention and control) and Council Directive 1999/31/EC of 26 April 1999 on the landfill of waste. (COM(2022) 156 final)

https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:6a2e6b16-b5a9-11ec-b6f4-01aa75ed71a1.0001.02/DOC_1&format=PDF

European Parliament legislative resolution of 12 March 2024 on the proposal for a directive of the European Parliament and of the Council amending Directive 2010/75/EU of the European Parliament and of the Council of 24 November 2010 on industrial emissions (integrated pollution prevention and control) and Council Directive 1999/31/EC of 26 April 1999 on the landfill of waste (COM(2022)0156 – C9-0144/2022 – 2022/0104(COD))

https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2024-03-12_EN.html#sdocta1

Legislative Train Schedule European Parliament. 20 April 2024. Revision of Directive 2010/75/EU on industrial emissions (REFIT). [https://www.europarl.europa.eu/legislative-train/theme-a-european-green-deal/file-revision-of-the-industrial-emissions-directive-\(refit\)](https://www.europarl.europa.eu/legislative-train/theme-a-european-green-deal/file-revision-of-the-industrial-emissions-directive-(refit))

Council of the EU - Press release, 12 April 2024. Industrial emissions: Council signs off on updated rules to better protect the environment.

<https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2024/04/12/industrial-emissions-council-signs-off-on-updated-rules-to-better-protect-the-environment/>

COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT IMPACT ASSESSMENT REPORT
Accompanying the documents Proposal for a DIRECTIVE OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL amending Directive 2010/75/EU of the European Parliament and of the Council of 24 November 2010 on industrial emissions (integrated pollution prevention and control) and Council Directive 1999/31/EC of 26 April 1999 on the landfill of waste and Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL on reporting of environmental data from industrial installations and establishing an Industrial Emissions Portal (SWD(2022) 111 final)
[Industrial Emissions Directive proposal for a revision - European Commission \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/eip/industrial-emissions-directive-proposal-for-a-revision/)

Public Procurement Directive (PPD)

Public Procurement Directive		Impact	Interv.
ECONOMIE			
Verbod/uitdoving?	Geen verbod of uitdovingverplichting.	■	++
Kostenstijging?	Nee, de PPD an sich leidt niet tot bijkomende kosten.		
Doorrekening?	Ja, een doorrekening van de beperkte kosten aan de eindconsument/klant zal vaak mogelijk zijn en leidt niet tot een belangrijke daling van de vraag.		
Daling vraag?*	Geen daling van de vraag om andere redenen dan kosten verwacht.		
Top x KMO bedrijfstakken?	Geïmpacteerde bedrijven behoren tot belangrijke KMO sectoren.		
Compensatie zonder tussenkomst?	Het is aannemelijk dat dit <u>eerder tot een verschuiving</u> dan een daling van de bijdragen van de Vlaamse KMO's tot de economie aanleiding zal geven.		
Overheidsinterventie (compensatie of boost)?	Ja, bij uitstek een domein waarin de Overheid bijkomend kan ondersteunen.		
<small>*Omwille van andere redenen dan kostenstijging</small>			
OMGEVING			
Specifieke milieu-/omgevingsdoelstelling?	Geen specifieke, kwantitatieve milieudoelstellingen onder (Green) Public Procurement.	■	+
Indirecte/Lange termijn milieu-impact?	Ja, indirect wil de overheid via groen aanbesteden bijdragen tot duurzame ontwikkeling. De milieu-impact kan zich op vele vlakken manifesteren. Daarom is monitoring van de milieu-impact van deze regelgeving niet mogelijk.		
SOCIAAL			
Tewerkstelling	Minimale impact op tewerkstelling in KMO-sectoren.	■	-
Competenties	Geen duidelijke nood aan competentieversterking.		
Sociale economie	Geen specifieke opportuniteit voor sociale economie.		

Bronnen:

RICHTLIJN 2014/24/EU VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD van 26 februari 2014 betreffende het plaatsen van overheidsopdrachten en tot intrekking van Richtlijn 2004/18/EG
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02014L0024-20240101>

MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT, DE RAAD, HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ EN HET COMITÉ VAN DE REGIO'S Overheidsopdrachten voor een beter milieu (COM(2008) 400 definitief)
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52008DC0400>

[Green public procurement | EUR-Lex \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/)

OECD (2023), Government at a Glance 2023, OECD Publishing, Paris,
<https://doi.org/10.1787/3d5c5d31-en>.

[Assessing green public procurement | Government at a Glance 2023 | OECD iLibrary \(oecd-ilibrary.org\)](https://oecd-ilibrary.org/)

BIJLAGE 3: OVERZICHTSMATRIX IMPACTANALYSES VOOR DE ONDERZOCHE GREEN DEAL WETGEVING

		ECONOMIE	OMGEVING	SOCIAAL
Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD)	Impact			
	Interventie	+	+	-
Corporate Sustainability Due Diligence Directive (CSDDD)	Impact			
	Interventie	+	+	-
Ecodesign for Sustainable Products Regulation	Impact			
	Interventie	+	+	+
Taxonomy Regulation	Impact			
	Interventie	+	-	-
Regulation on Packaging and Packaging Waste (Proposal)	Impact			
	Interventie	+	+	-
Deforestation Free Products Regulation	Impact			
	Interventie	-	-	-
Right to Repair	Impact			
	Interventie	+	+	++
Revision of the Energy Efficiency Directive	Impact			
	Interventie	+	+	+
Revision of the Industrial Emissions Directive	Impact			
	Interventie	+	+	-
Public Procurement Directive	Impact			
	Interventie	++	+	-

Leeswijzer:

Conclusie betreffende globale impact:	
	Positief Eerder positief Eerder negatief Negatief
ECONOMIE	<i>Verwachten we dat de bijdrage van Vlaamse KMO's tot de Vlaamse economie onder invloed van dit initiatief (zonder verdere overheidsinterventie) stijgt of daalt? (Merk op: bij Richtlijnen zijn er meer vrijheidsgraden en dus ook meer onzekerheden omtrent de uiteindelijke vorm van de implementatie dan bij Verordeningen.) ?</i>
OMGEVING	<i>Draagt deze maatregel bij tot het halen van omgevingsdoelstellingen (zoals opgevolgd door de kernset van Departement Omgeving) via veranderingen in milieubeleid en milieuprestaties van Vlaamse KMO's en/of via bijkomende mogelijkheden tot monitoring door de Vlaamse Overheid ?</i>
SOCIAAL	<i>Verwachten we dat de werkgelegenheid in KMO's onder invloed van deze maatregel kan stijgen, en biedt dit specifiek ook kansen voor de sociale economie?</i>

Conclusie met het oog op prioriteren van overheidsoptreden:	
	++ : Overheidsinterventie nodig ("must have")
	+ : Overheidsinterventie mogelijk en nuttig ("nice to have")
	- : Overheidsinterventie niet opportuun of niet effectief ("won't have")
ECONOMIE	<i>In elke mate is een overheidsinterventie nodig en nuttig om, hetzij de negatieve economische impact (in KMO-gerelateerde sectoren) te milderen, hetzij de positieve economische impact te maximaliseren?</i>
OMGEVING	<i>In welke mate zijn bijkomende maatregelen van de Overheid nodig om het positieve resultaat voor de omgeving te maximaliseren? (+) Of garandeert de omzetting van de Richtlijn of het invoeren van de Verordening as such een positief resultaat voor de omgeving, en zijn bijkomende maatregelen daarom minder opportuun? (-)</i>
SOCIAAL	<i>In welke mate is overheidsinterventie nodig om tewerkstelling in KMO's veilig te stellen of te laten evolueren richting nieuwe competenties voor de groene economie?</i>

BIJLAGE 4: INTERVIEWGIDS EN VOORBEELD-AGENDA FOCUSGROEP

Interview-gids

1. Kennismaking organisatie

- Kan u kort uw functie en ervaring binnen de organisatie beschrijven?
- Wat zijn de kernactiviteiten van uw organisatie?
- Op welke manier zijn jullie vandaag georganiseerd rond duurzaamheid?
 - In hoeverre zijn duurzaamheidsthema's geïntegreerd in jullie strategie?
 - Welke rollen en verantwoordelijkheden zijn er?
- Welke doelstellingen zijn er en hoe worden ze opgevolgd?
- Wat was voor jullie de aanleiding om rond duurzaamheidsthema's te beginnen werken? In welke mate was dit op eigen initiatief, door vragen van klanten, gedwongen door wetgeving, ...)?

2. Wetgevend kader 1

a. Impactinschatting: bedrijfsinspanningen

- In welke mate bent u bekend met 'wetgevend kader x'? *Gaat dit van bewustwording over oppervlakkige kennis tot gedetailleerd inzicht in impact en vereisten?*
 - Welke **obstakels of drempels** ervaart uw organisatie het sterkst door dit wetgevend kader?
 - Welke **voordelen of hefboomen** ziet uw organisatie bij dit wetgevend kader?
 - Wie is binnen uw organisatie **verantwoordelijk of betrokken** bij de implementatie van deze wetgeving?
- Op welke manier bereidt uw organisatie zich voor op dit wetgevend kader? *Welke rollen en verantwoordelijkheden bestaan hierrond in uw organisatie? Hoe verzekert uw organisatie zich ervan om op de hoogte te zijn van de laatste versie van de wetgeving? Op welke overlegorganen wordt dit besproken?*
- Tot welke concrete inspanningen en investeringen heeft compliance met deze wetgeving reeds geleid? *Dit kan gaan over investeringen in R&D, datamanagement, opleiding, infrastructuur, productieprocessen, ...*

b. Impactinschatting: economische, ecologische en sociale impact

Economie

- Welke stijging of daling in kosten ziet u op basis van dit wetgevend kader? *Is dit eenmalig of recurrent? Raken deze aan jullie kernactiviteiten? Wordt je hierdoor benadeeld tov grotere spelers?*

- Waaraan is dit financieel effect juist te wijten?
 - In welke mate kan dit financieel effect doorgerekend worden aan de klant?
 - Ervaart u beperkingen, met effect op het aanbod of de vraag, door het wetgevend kader? *Zijn er verschuivingen te verwachten (import/export versus lokale productie en diensten)?*
 - In welke mate leidt het wetgevend kader tot een daling van de vraag om andere redenen dan kosten, bv. omwille van markttransparantie of een veranderende consumentenperceptie?
 - In welke mate werkten jullie reeds aan innovaties onder impuls van het wetgevend kader?

Omgeving

- Welke bijdrage levert dit wetgevend kader aan uw milieuperformantie?
 - Denk aan klimaatmitigatie, klimaatadaptatie, circulaire economie, verontreiniging, biodiversiteit, duurzame ruimtelijke ontwikkeling, ...
- Welke onderliggende oorzaken ziet u hiervoor?
- Welke indirecte of lange termijn effecten op het milieu voorspelt u?

Sociaal

- Welke impact brengt het wetgevend kader op tewerkstelling? Vanwaar komt deze impact? *Expansie, contractie, reshoring van activiteiten, outsourcing van activiteiten?*
- Tot welke nieuwe vaardigheden of functie geeft deze wetgeving aanleiding? Wat maakt dat deze nodig zijn?
- In welke mate brengt het opportuniteiten tot samenwerking met sociale economie?

3. Gevolgen compliance

- Op welke manier schat u in dat niet-compliance zorgt voor een restrictieve toegang tot de markt?
- Hoe sterk schat u de financiële risico's in van niet-compliance? *Bv. verminderde toegang tot financiële middelen, hogere rentekosten, ...*

4. Verwachtingen begeleiding

- Welke verwachtingen heeft u op vlak van dienstverlening van uw sectorfederatie?
- Welke verwachtingen heeft u op vlak van dienstverlening van de Vlaamse overheid rond deze wetgeving?
- De Vlaamse Overheid ontwikkelt momenteel een Vlaamse duurzaamheidsbenchmark met als bedoeling kmo's te ondersteunen in het verzamelen van de nodige ESG info en data. Deze tool zou gratis of tegen minimale kost ter beschikking gesteld worden. In welke mate zou dit jullie kunnen helpen

Voorbeeld-agenda focusgroep

Introductie	Tour de table: naam + functie + bedrijf - <i>deelnemers</i>
	Introductie in studie - <i>Möbius</i>
	Verkenning duurzaamheidsmgt - <i>Möbius & deelnemers antwoorden via Sli.do/Poll</i> - (mogelijk om meerdere aan te duiden) <ul style="list-style-type: none"> i. Wie neemt de verantwoordelijkheid rond duurzaamheid op in jouw organisatie? ii. Wat was voor jullie de aanleiding om rond duurzaamheidsthema's te beginnen werken? iii. Wat houdt uw organisatie tegen om rond duurzaamheid te beginnen werken?
Impactstudie per wetgevend kader	Polen wie al vertrouwd is met het wetgevend kader Via handopsteking
	Presenteren wetgevend kader (vereenvoudigde versie van fiche)
	Presenteren conclusie impact micro-economisch/interview <ul style="list-style-type: none"> i. Laten antwoorden hoe dit is voor hun eigen organisatie via tour de table <ul style="list-style-type: none"> 1. Welke drempels? Inzicht in oorzaken 2. Welke hefboomen? Inzicht in oorzaken 3. Welke tijdsinvestering? 4. Welke inspanningen en investeringen? 5. ...
	Verwachtingen naar ondersteuning <ul style="list-style-type: none"> i. Laten antwoorden wat zij verwachten van sectorfederatie of overheid ii. Welke tools worden eventueel al gebruikt?
Pauze	
Impact van kaders die nog niet aan bod kwamen	Open vraag naar welke impact deelnemers nog ervaren van niet besproken wetgevende kaders
Check-out	één vraag - <i>tour de table</i>

**vision on technology
for a better world**

